

אשה כי תזריע

מרשוח ה' מלך עולם ועד
 כבודו מלא עולם והוא היודע ועד.
 מפניו יחילו עמים ולבם דועד.
 באף ידוש גוים ובועם עליהם יצעד (1)
 יגדל ברחמיו בן מתנו בנלות מעד.
 ויהיה ללבו בעת צרה סומך וסועד.
 ישכון כמא בציון ולו שם יעד.
 ויבשרו כי עת לחנה כי בא מעד.
 יעזרינו השם אשר
 לקח אותנו לו למנה.

5

10

שבר מוטות עולינו ואותנו לשמו קנה
 בעבוד ברית אבות אשר אצלו מראש נצפנה.
 ויתן לנו תורת אמת ועדות נאמנה
 לישר נתיבינו ולהדריכנו בדרך נכונה.
 אשרי שומרי משפט ועושה צדקה בכל עונה.
 והיה אל לנו ביום עברה לסוחרה רצנה (2).
 לכן בן אדם התעורר ואל תאהב שינה.
 תן לבך לאל ועניך דרכיו תצורנה.
 כי לא תדע מה יהיה על הארץ רעה חונה.
 על כן תן חלק במעש טוב לכל ימי השנה.
 ככתוב תן חלק לשבעה וגם לשמנה (קהלת י"א ב').

15

20

(1) כ"א.

(2) צנה וסוחרה בכ"א.

יב

והש"ה תן חלק לשבעה וגם לשמונה. רבי אליעזר ורבי יהושע
 ורבי נחמיה רבי אליעזר אומר תן חלק לשבעה זו שבת שנאמר וביום השביעי
 שבת שמחת כ' י"י. וגם לשמונה אלו שמונה ימי מילה דכתיב וביום השמיני
 ימול ויקרא יב נ"י. שאין עומד לישראל בכל דור דור אלא שבת ומילה.
 8 וכן הוא אומר וישם פניו בין ברכיו (מלכים א יח מ"ב). והיו בשביעיה ויאמר
 דגה עב קטנה (שם יח מ"ד). אמר אליהו לפני הקב"ה, רבותי של עולם, אלו
 לא נשתייר לישראל אלא שתי מצות הללו בלבד, כדאי היו זכותן שירד להם
 גשמים (א). ורבי נחמיה אומר תן חלק לשבעה זה דור שמל משה לשבעה,
 וגם לשמונה זה דור שמל יהושע לשמונה. אמר לו הקב"ה משה רבך מלן לשבעה
 10 ואת מלן לשמונה שנאמר ושוב מל את בני ישראל שנית (יהושע ה' ב'.). שנית
 את מלן אין את מלן שלשית (ב). ורבי יהושע אומר תן חלק לשבעה אלו
 שבעת ימי הפסח, וגם לשמונה אלו שמונה ימי הדג, וכשהוא אומר וגם לרבות
 את העצרת ואת ראש השנה ואת יום הכפורים (ג). רבי סימן פתר קרייה
 בשמיים תן חלק לשבעה ביום השביעי נשיא לבני אפרים (במדבר ז' מ"ט.).
 15 וגם לשמונה ביום השמיני נשיא לבני מנשה (שם נ"ד). (ד). רבי עזריה בשם
 רבי יודן בירבי סימן פתר קרייה במלואים. תן חלק לשבעה כי שבעת ימים
 ימלא את ידכם (ויקרא ח' ל"ג.). וגם לשמונה וידו ביום השמיני קרא משה (שם
 ט' א'). (ה). רבי יודן ברבי סימן בשם רבי מאיר פתר קרייה בגדה. תן חלק
 לשבעה אלו שבעת ימי הגדה, וגם לשמונה אלו שמונה ימי המילה. אמר הקב"ה
 20 אם שמרת שבעת ימי הגדה, כדאי אם נתן לך בן זכר ואת מלול לשמונה ימים.
 מעול, ממה שקריתו בענין אשה כי תוריע וילדה זכר וביום השמיני ימול (ו).
 אמר רבי חייה אמר רבי יוחנן כל הפורש מאשתו סמוך לזמנה הוויין לו בגים

(א) קהלת רבה לקהלת יא ב' פסיקתא רדבי כהנא ל' (דף קס"ב ע"א) ילקוט קהלת
 תחפ"ט ועי' שיר השירים רבה לשה"ש ו' י.
 (ב) פסיקתא שם. בקהלת רבה שם רבי עזריה במקום רבי נחמיה.
 (ג) פסיקתא שם קה"ד שם. (ד) בקה"ד שם רבי נחמיה במקום רבי סימן.
 (ה) בקהלת רבה שם רבי יהודה במקום רבי יודן בר' סימן.
 (ו) בקה"ד שם רבי הונא במקום רבי יודן ברבי סימן, ובויקרא רבה פ"ד ס"ז הפאמר
 חזח נאמר פה.

זכרים שנאמר ולהבדיל בין הקדש ובין החול (שם י"א מ"ז). וסמך ליה אשה כי תזריע וילדה זכר. רבי יהושע בן לוי אומר הוויין לו בנים שראויין להוראה שנאמר ולהבדיל ולהורות (שם י"י א'). (ח). שמאי אומר גדולה היא הגדה שהיא מרחקת מן העבדה ומקרבת לן עדן, ולא עוד אלא שהיא מרחקת מן הטומאה ומקרבת לטהרה, ולא עוד אלא שדוחה מן האדם כל מידות קשות, לפי ששימר עצמו מן הגדה, הקב"ה שומרו ותתן לו משאלות לבו (ח). אין לך מידה קשה יותר ממה שנמר על יכניה מלך יהודה דכתיב העצב נבזה נפרץ האיש הזה כניחו (ירמיה כ"ב כ"ח). רבי אבא בר כהנא כעצם הזה של מוח משעה שאת מנפצו עוד אינו יפה למאומה (ט). רבי חלבו אמר כחולת הזה של חמרה משעה שאת מנערנו עוד אינו יפה למאומה. אם כלי אין חפץ בו (שם) רבי חמא בירבי חנינה אומר ככלי של מימי רגלים. רבי שמואל בר נחמן אומר ככלי של מקווי דם (י). אמר רבי מאיר נשבע הקב"ה שאינו מעמיד מיכיה בן יהוקים מלך, דכתיב חי אני נאם ה' כי אם יהיה כניחו בן יהוקים מלך יהודה חותם על יד ימיני כי משם אתקנך (שם כ"ב כ"ד), משם אני נוחק מלכות בית דוד (י"א). אמר רבי חנינה ברבי יצחק כי משם אתקנך אין כתיב כאן אלא אתקנך איבעית אתקנך ואיבעית אתקנך, ממקום נתיקתו תהא תקנתו ונאמר בו כתבו את האיש הזה עירי (שם כ"ב ל'). (י"ב). וכיון שנפל ביד נבוכדנצר חבשו בבסילקי חשיכה ותר עליו שלא יצא, הניו דכתיב אסיריו לא פתח ביתה (ישעיה י"ד י"ז). כיון ששהה זמן מרובה שמעה בו אשתו של אותו רשע ודחתה משדלת את המלך להוציאו. לא רצא. שוב אמרה לו ימות זה בלא זרע. תן לו אשה והוא חבשו כדי שיתקיים ממנו זרע, שלא ברא הקב"ה עולמו אלא לפריייה ורבייה. ולא רצא ליתן לו אשה. לימים תבע המלך אשתו להזקק לה ולא רצא. לא יכול לסבול את עצמו קימאה עד שעשה בשרו חרודין חרודין. אמרה לו ומה אתה לא יכלתה לסבול עצמך קמאה, זה היאך הוא יכול לסבול את עצמו

(ח) שבועות י"ה ע"ב.

(ח) ע"י תוספתא עתיקתא ברייתא דמסכת נדה של ח. פ. חורויין בנפחאות אחדות.
 (ט) ילקוט ירמיה ש"ג פסיקתא דר"ב ר"ק קס"ז ויק"ר פ"ט ס"ז ופ"י ס"ה כעצם בכ"י כעצב.
 (י) פסיק' דר"ב שם ילקוט שם ר' שמואל סתם.
 (יא) בפסיקתא שם רבי בסקום ר"ם אבל בילקוט שם ר"ם כמו כאן.
 (י"ב) פסיקתא שם ילקוט שם שהסיר לשח"ש ח' ו'.

הלא בשר ודם כמתוך הוא. ולא הגיחו עד ששבע שהוא נותן לו אשה. מיד
 צה המלך והביאו לו נערה בתולה ומר עלי שבוטא עליה בכיפה עומד, לא
 יכול לא לישב ולא לישן. כיון שהכניסו אותה לו, בא לחקק לה, אמרה לו
 נדה היא. כיון ששמע כך נרתע לאחוריו ואמר לה דיי שהכעסתי לבוראי
 6 במלכותי אלא אף בלוחי, והשביע יצרו שאינו נגע בה עד שחטרה. באותה
 שעה אמר הקב"ה כדאי הוא שתיבטל המידה ממנו, ושיעמד ממנו זרע. ובא
 עליה ותעברה מעומד, דכתיב ובני יכניה אסיר שאלתיאל בנו (דברי הימים
 א נ' יז.). אסיר שעברתו אמו בבית האסורים, שאלתיאל ששתלו לו כדרך
 הגשתלים. גמדי ראין האשה מתעברת מעומד והיא נתעברה מעומד (י"ז). ד"א
 10 שאלתיאל ששאל על אלה, וזובבל שזרע בבבל ומה שמו נחמיה בן חכליה
 שמו. וא גדולה נדה שדחתה את המידה ואת השבועה. ביטלה את השבועה
 דכתיב חי אני ואני נאם ה' כי אם יהיה האיש הזה כגידו חותם (ירמיה כ"ב כ"ד),
 וכתוב ביום ההוא נאם ה' צבאות אקחך וזובבל בן שאלתיאל עברי ושמתוך
 כחותם (חגי ב' כ"ג). וביתלו את המידה דכתיב כתבו את האיש הזה עירי
 15 (ירמיה כ"ב ל"י). וכתוב בגי יכניה אסיר שאלתיאל בנו (דברי הימים ש"ס). (ירד).
 אמר רבי תנחומא אסיר שאסר הקב"ה עצמו בשבועה, שאלתיאל ששאל לבית
 דיעו של מעלן והחזירו לו את נדו. ולא עוד אלא שכה להתגדל שנאמר ושא
 איל מרוחק מלך בבל בשנת מלכו את ראש יהויכין מלך יהודה מבית כלא
 (מלכים ב כ"ה כ"ז). וידבר אתו טבות ויחן את כסאו מעל כסא המלכים אשר
 20 אתו בבבל (שם כ"ח). וארחתו ארחת חמיד (שם ל"י). היכא רמזא גם את
 בדם בריתך שלחתי אסירך מבור אין מים בו (זכריה ט' י"א). (ט"ז). אמר
 רב זעירא שמעית קליה דרבי שמואל בר רב יצחק יתיב דריש חדא מילא
 ולית אנא ידע מא היא. אמר ליה רב אחא אריכא רלמא דא היא כה אמר
 ה' צבאות כתבו את האיש הזה עירי נבר לא יצלח בימיו (ירמיה ש"ס). אמר
 25 ליה אין בימיו אינו מצליח בימי בנו מצליח (ט"ז). אמר ליה ההוא מינא לרב
 כותא אמריתו נדה שארי לאתיהודי בהדי גבורה, אפשר אש בעודת ואינה

(י"ז) פסיקתא שם ויקר פ"ט ס"ז ופ"י ס"ה, ועי' מעשה כיכניה המלך במצור אלרמארי
 של קאחוס 1 Appendix צד III שה"ש רבה שם.
 (ירד) פסיק' שם ויקר' שם מנהדרין ל"ז ע"א.
 (ט"ז) פסיק' שם ויקר' שם שה"ש רבה שם. (ט"ז) פסיק' שם ויקר' שם שה"ש רבה שם.

מחבבת. אמר ליה תורה העידה עלינו סוגה בשושנים (שיר השירים ו' ג').
 שאפלו כסותה שושנים לש' יפרצו בנו פרצות (יז). ריש לקיש אמר מהכא כפלה
 הרמון רקתך (שם ד' ג'). אל חקרא רקתך אלא ריקניך שאפלו ריקנין שבישראל
 מלאים מצות כרמון (יח). רב וידא אמר מהכא וידה את ריח בעדיו ויברכהו
 5 (בראשית כז כז). אל חקרא בעדיו אלא בודיו, אפלו בודין שבישראל יש
 בהן מצות וראויין לברכה (יט). רבי לוי פתח לה פתחה להאי פרשתא מהכא
 אשא דעי למרחוק ולפעלי אתן צדק (איוב לז ג'). בוא ודאה שלא ערך
 אליהוא בן ברכאל הבחי שבח לפני מי שאמר והיה העולם אלא על יצירת
 האדם, שנאמר ולפעלי אתן צדק (שם). רבי לוי פשט בה תלתא מילין. אמר
 10 רבי לוי מגזרו של עולם אדם מפקיד אצל חבירו ליטרא של כסף בחשאי,
 והוא מחזיר לו ליטרא של זהב בפרהסיא אינו מחזיק לו טובה, כך הבריות
 מפקידים אצל הקב"ה במעי מנחתיהם בחשאי טיפה אחת של לבנותיה, והקב"ה
 מחזיר להן נפשות שלימות נאות ומתוקנות אין זה שבח הוי ולפעלי אתן צדק
 (שם). רבי לוי פשט בה אחרי מינעו של עולם אדם שהיה חבוש בבית האסורים
 15 כמה ימים ואין כל בריה משנחת עליו, בא אחר והדליק לו את הנר והחיים לו
 חמין אינו מחזיק לו טובה, כך הולד דר במעי אמו במקום שאין כל בריה מציצה
 בו ולא יכולין להביא לו פרנסה, אלא הקב"ה בכבודו הוא המאיר לו והוא
 המזמין לו פרנסתו, והא בהלוג נרו עלי ראשי לאורו אלך חשך (שם כ"ט ג').
 ברחץ הליכי בחמה תצור יצוק עמדי פלגי שמן (שם כ"ט ה'). אין זה שבח הוי
 20 ולפעלי אתן צדק (כ). רבי לוי פשט בה אחרי בנות שבועולם אדם אם יהיה
 חבוש בבית האסורים במקום שאינו יכול לברוח בו ולא ליפנות בה כה וכה,
 ובא אחד וחתר לו חתירה אחת והוציאו אינו צריך להחזיק לו טובה, כך הולד
 הזה שמון במעי אמו תשעה חדשים, וכיון שהגיע קצו הקב"ה חותר עליו ומצויאו
 ממקום צר אשר אין דרך לנשות ימין ושמאל, ונתן לו תנינה וחמלה בעיני הכל,
 25 וביותר אם הוא זכר הוי ולפעלי אתן צדק, והא ויסך בדתים ים ביתו מרחם
 יצא (שם ל"ח ח'). בשומי ענן לבשו וערפל חתולתו (שם ל"ח ט'). ואשבר

(יז) מנהדרין ל"ז ע"א. ושם, לא יפרצו בהן פרצות.

(יח) שם שהשיר לשה"ש ו' וד' ב' עירובין י"ט ע"א תנינא כ"ז ע"א ברכות נ"ז ע"ב מגילה
 ו' ע"א.

(כ) ויקר פיר ס"ב.

(י"ט) מנהדרין שם.

עליו חקי ואשים בריח דלתים (שם ל"ח י'). וכי יש לים דלתים והלא כשבראו הקב"ה סיבב עליו חול נדר עליו והוא אשר שמתי חול גבול לים (שם ה' כ"ב). אלא מהוא ויסך בדלתים ים. רבי אליעזר ורבי יהושע דבי עקיבה רבי אליעזר אומר כשם שדלתות לבית כך דלתות לאשה, שנאמר כי לא סגר דלתי במצי (שם ג' י'). (כ"א.) רבי יהושע אמר כשם שצידים לבית כך צידים לאשה, שנאמר ותכרע ותלד כי נהפכו צריה (שמואל א' ד' י"ט.). רבי עקיבה אומר כשם שפתחים לבית כך פתחים לאשה שנאמר ויפתח את רחמה (בראשית כ"ט ל"א.) (כ"ב.) בשמי ענן לבשו זה השפיר ואיזה הוא שפיר זה תחלת בריתו של אדם שהוא דומה לביצת העוף שהתחיל האפרוח להתדקס בה. וערפל 8 חתולתו זו השליה (כ"ג.) תנו רבנן שליה תחלתה כחוט של ערב סופה דומיה כחורטום וחלולה כחצוצרת, ואין שליה פחותה מטפת. רבן שמעון בן גמליאל אומר שליה דומה לקרקבן של תורנגלים שהדיקין יוצאין ממנו (כ"ד.) ואשבר עליו חקי אלו חשעה חרשים, ואשים בריח אלו שלשה חרשים הראשונים, דלתים אלו שלשה האמצעיים, ואמר עד פה תבוא ולא תסיף (איוב ל"ח י"א.) אלו 15 שלשה האחרונים, מיד הקב"ה פותח לו פתח ויוצא. אמר רב פפא כל זמן שהולד במעי אמו הוא קשוד בשלש מאות תשים וחמשה קשרים, ועליו כמה בריחים וכמה חוחמות. וכיון שהגיע זמנו לצאת הקב"ה פותח לו פתח מיד הוא מתיר וחותר ומפקיע כל הקשרים, וכל הבריחים, וכל החוחמות, ויוצא (כ"ה.) ופה ישיב בגאון גליך (שם) לפי כשהולד יוצא היה מלוכלך 20 ומטונף מלא ירדים ודם וכל מיני טמאות. והקב"ה נותן לו רחמים בעיני הכל, והכל מגפפין לו ומגשקין אותו, וביותר אם היה זכר. לכך פתח בעיני אשה כי תוריע וילדה זכר (כ"ז.) תנו רבנן כיצד יצירת הולד רבי אליעזר אומר האיש מוריע לובן והאשה מזרעת אדם ומתערבין זה בזה והוא הולד נוצר. אדם של אשה לעולם מלא דם ועומר שממנו יוצא מקור נדה, וברצונו של מקום 25 הולכת טפה של לובן תופלת בתוכה, וכיון שגופלת בו טיפה סרוחה קופה

(כ"א) בויקרא רבה שם ריש לקיש במקום ר' לוי.

(כ"ב) ויקרא רבה שם ס"ד.

(כ"ד) תוספתא נדה פ"ד ה"ט דף תרמ"ד נדה כ"ז ע"א.

(כ"ה) ויקרא רבה שם. (כ"ז) ויקרא רבה שם, כשם רבי איבו.

ועומד (כז). משל למה הדבר דומה לחלב שניתן בקערה, כיון שגופלת בו טיפה של מסה מיד קופה, שנאמר הלא כחלב תתיכני וכנבינה תקפיאי נאיוב יי'. עור ובשר תלבישי ובעצמות וידיים תשכני (שם יא). חיים וחסד עשית עמדי ופקדתך שטרה רחמי (שם יב). (כח). בית שמאי אומרים לא כשם שיצירת הולד בעולם הזה כך יצירתו לעתיד לבוא. בעולם הזה עור ובשר נצר תחלה ואחר כך גידים ועצמות, ולעתיד מתחיל בעצמות וידיים וטמר בעוד ובשר, שנאמר במתי יחזקאל ותקברו עצמות עצם אל עצמו ויחזקאל לז' וי'. ואחר כך וראיתי וזהו עליהם גידים ובשר עלה ויקרם עליהם עור מלמעלה (שם ח'). בית הלל אומר כשם שיצירתו בעולם הזה כך לעתיד לבוא. מתחיל בעור ובשר וטמר כנידים ועצמות, שנאמר הלא כחלב תתיכני, 10 התכניתי אין כתיב כאן אלא תתיכני, וכנבינה תקפיאי תקפייתני אין כתיב כאן אלא תקפיאי, עור ובשר תלבישי תלבשתני אין כתיב כאן אלא תלבישי, ובעצמות וידיים תשכני, סככתי אין כתיב כאן אלא תשכני. חיים וחסד עשית עמדי מיכן שהצדיקים יודעין היאך תהיה תחיתן לעולם הבא שנאמר 15 ופקדתך שטרה רחמי נאיוב שם). (כט). מאיכן מתחיל הולד ליברות. רבי מאיר אומר טמר מראשו משליח שרשיו, דכתיב ממעי אמי אתה חיי תהלים ע"א וי'. ואומר מי מורך והשליכי (ירמיה ו' כ"ט). אבא שאול אומר מטבורו משליח שרשיו אילך ואילך (ל). עד ארבעים יום הולד נצר, מארבעים ועד ששים הולד ניכר אם זכר אם נקבה. ומששים עד שבעים בית הולד נסתם יום תשעים 20 אסור לשמש ואם שימש הדיו זה שופך דמים (ל"א). תאנא המשמש מטתו ביום תשעים בא לידי שפיכות דמים כיון דחמן היפוך הוא וגרים צערא אסור לשמש. ומנא ידע. אמר אב"י שומר פתאים ה' (תהלים קטז ו'). שלשה חדשים הראשונים תשמיש קשה לאשה וקשה לולד. האמצעיים קשה לאשה ויפה לולד. האחרונים יפה לאשה ויפה לולד שמתוך כך יצא מלובן ומזוהר (ל"ב). שלשה חדשים 25 ראשונים מבקשין עליו רחמים שלא ידא מים, ושלא ידא סנדל, שלשה חדשים האמצעיים מבקשין עליו רחמים שלא ידא נפל ושלא ידא בו מים, שלשה חדשים (כז) ויקרא רבה פיר' ס"ט בראשית רבה פיר' ס"ה תנחומא ויקרא כאן, עי' נדה ל"א ע"א. (כח) ויקרא רבה שם. (כ"ט) ויקרא רבה שם בראשית רבה שם. (ל) יוסא פ"ה ע"א פוסה מ"ה ע"ב. ר' מאיר ליתא כיוסא ובסוטה שם. (ל"א) עי' רשב"ם הלכות איסורי ביאה פ"ה ה"ב. ועי' נדה ל"א ע"א. (ל"ב) נדה שם.

האחרונים מבקשין עליו רחמים שיצא משם בשלום (ל"ג). וכי אדם יכול להציא
 בשלום משם אלא הקב"ה יעשה מפתחות וצירים, ופותח לו דלתות וברזים ומצאין
 משם בשלום. וכן הוא אומר אני לפניך אלך והודוים אישר דלתות נחושה אשבר
 וברחי ברזל אגדע (ישעיה מ"ה ב'). (ל"ד). שלשה חדשים הראשונים הולך דר במדור
 8 התחתון, אמצעיים הולך דר במדור האמצעי, אחרונים דר במדור העליון.
 וכיון שהגיע זמן לצאת מתהפך ויורד. חה הוא חבלה של אשה. תאנא חבלי
 נקבה מרובין מחבלי זכר. והיני דאמר רבי אלעזר מאי דכתיב אשר עשיתי
 בסתר רקמתי בתחתיות ארץ (תהלים קל"ט ט"ו). דדתי לא נאמר אלא רקמתי.
 מאי שנא חבלי נקבה מרובין מחבלי זכר זה דרך חשמשו בא חה דרך חשמשו
 10 בא זה הופך פניו חה אין הופך פניו (ל"ה). חנו רבנן בזמן שהולך נוצר במעי
 אמו שלשה שותפין בו הקב"ה, ואביו, ואמו. לובן מן האיש שממנו נוצרים עצמות
 וגידיים ומוח שבראש וצפרנים ולובן שבעינים, ואדם מן האשה שממנו נוצרים
 שיער ועור ובשר דם ושחור שבעין, אבל הרוח והגשמה וקלסמור פנים ומאור
 העינים ושמייעת אזנים וריבור שפתים ומישוש ידים ורגלים וחכמה ובינה ודעת
 15 והשכל עצה ומחשבה כולם ניתנו לו מפי הצבורה. ולא עוד אלא שהקב"ה מיטפל
 במאמרו תוצר. כיון שאדם נפטר מן העולם נאמן הקב"ה ליטול חלקו וחלק
 אביו וחלק אמו מתן לפניהן. אמר רב פפא הינו דאמרי אינאשי פון מלחא
 ושדי בשרא לכלבא (ל"ו). רבי טרפון אומר משל. למה הרבר דומה למלך
 בשר דם שהיה לו כרם נתן אותו לעריס. הלך אותו עריס ועמל בו. לימים
 20 אמר המלך לעבריו בצרו לי את כרמי וטלו חלקי והצחו חלקו של עריס.
 הלכו עבריו ועשו כן. וכשבא עריס וראה את הכרם התחיל צועק ובוכה לפני
 המלך. אמר לו המלך כלום נטלו את חלקך אמר לו לאו. וכי מאחר שלא
 נטלו מחלקך מפני מה אתה צועק ובוכה. אמר לו אדוני המלך שכל זמן שהיה
 חלקך בתוך חלקי היה חלקי שמור. עכשיו שנטלת חלקך מתוך חלקי דדי חלקי
 25 נתן לבוה. כך אין מלך אלא מלך מלכי המלכים ואין עריס אלא בשר דם,
 שכל זמן שהגשמה בתוך העוף דדי טף נשמר, נישלה נשמה מתוך העוף הרי העוף
 נתן לרמה ותולעה, שנאמר אני כי אנוש רמה ובן אדם תולעה נאיוב כ"ה

(ל"ז) ברכות ס' ע"א. (ל"ד) פקוד המאמר הח לא מצאחי. (ל"ח) נדה ס"ב.
 (ל"ו) נדה ס"ב, וע' קידושין ל' ע"ב, ושאלות למדר יתרו מ"ו קהלת רבה פ"ו פ"ג.

ו'. (ל"ז). רבי אליעזר בן יעקב אומר אנוש רמה בחייו אלו הכנים ותולעה זה שמרחיש במתו (ל"ז). חזו רבנן מת לשלשה ימים מבאיש ומסריח, לשבעת ימים כריסו נבקעת על פניו ואומרת לו טול מה שנתת בי, שנאמר חריתי פרש על פניכם פרש תיכנס (מלאכי ב' ג'). לעשרים שנה נתאכל הבשר, לשלשים שנה גידיו מתפסקין, לארבעים שנה איבריו מתפרקין, לחמשים שנה עצמותיו משתברין, לשבעים שנה חחר להיות מלוא תרוד רקב, למאה ועשרים שנה חחר לברייתו ראשונה, שנאמר והיו ימיו מאה ועשרים שנה (בראשית ו' ג'). וכתוב כי עפר אתה ואל עפר תשוב (שם ג' י"ט). (ל"ט). רבי חנינה אומר אין יצירת הולד אלא כפירות, מה פירות הללו קליפתן נוצרת תחלה ואחר כך נמר פירות בתוך הקליפה, אף יצירת העובר הזה עוד שלו נוצר תחלה, ואחר כך נוצר בשר וידיים ועצמות, שאלמלי נוצרו עצמות תחלה מפקיעין מעיה של אשה וממיתין אותה, אלא עוד שלו נוצר תחלה ואחר כך נוצרו בשר נידים ועצמות (מ). כיצד נוצר. המלאך שממנה על ההיריון נטל טיפה של זרע וטומד לפני הקב"ה ואומר, רבותו של עולם, נטלתי טיפה של זרע וזו מה אתה 15 אומר עליה, חכם יהיה, טפס יהיה, גס יהיה, וגרס יהיה, פקח יהיה, סומה יהיה, אלם יהיה, חרש יהיה, עני יהיה, עשיר יהיה, וסודר לפניו כל הדברים האלה, ולא אומר לו תשובה. אמרו שאותו מלאך שממנה על ההיריון לילה שמו. ומפני מה נקרא שמו לילה לפי שאין אומנתו אלא בלילה, שנאמר יאבד יום אולד בו והלילה אמר הרה גבר (איוב ג' ג'). אמר רבי חנינה וכי יש פה 20 ללילה אלא לאותו מלאך שממנה על ההיריון ששמו לילה (מ"א). דרש רבי שמלאי למה ילד דומה במעי אמו. מקופל ומתנח כפינקס, ראשו מתנח לו בין ברכיו, שתי ידיו על שתי צדעיו, שני אצילי ידיו על שתי ארכובותיו, שני עקיביו על שתי ענבותיו, פיו סתום, ומבורו פתוח, אוכל מה שאמו אוכלת, ושוחה ממה שאמו שוחה, ואינו מציא רעי, שמה ידרת את אמו. נר דולק ומתנח לו על ראשו, 25 תצופה ומביט מסוף העולם ועד סופו, שנאמר בחלו נרו עלי ראשי לאדור אלך

(ל"ז) שאילתות שם. קהר שם בשם רבי יהודה הנשיא.

(ל"ח) קהר שם אבות דרבי נתן פ"ט מ"ב. ובקהר המאמר הזה נאמר פתח.

(ל"ט) ע"י בראשית רבה פ"ק ס"ז ושבת קנ"א ע"ב וק"ב ע"א.

(מ) ע"י סדר יצירת הולד בבית המדרש של יעללינעק חדר ראשון צד קנ"ז.

(מ"א) ע"י נדה ט"ז ע"ב, ביהמ"ד שם.

חשך (שם כ"ט ט"ו). ואל תחמה שהדי אדם ישן כאן ורואה חלום באספמיה.
 וכשיצא לאויר העולם נפתח הסתום ונסתם הפתוח (פ"ב). כיון שדעו ומנו לצאת,
 הקב"ה אומר לו בני אתה יודע שאני יצאתיך, ואני בראתיך, ואני עתיד לעשות
 עמך דין וחשבון בסוף. הוי לפני צדיק ואל תהי לפני רשע. התהלך לפני במרה
 טובה, ואל תתהלך לפני במרה רעה, ואפלו כל העולם אומרין עליך צדיק
 8 אתה, ואפלו אתה יודע בנפשך שצדיק אתה, הוי בעיניך כרשע, שאפלו שיחה
 קלה שאין בה חכמה מצידין לאדם בשעת מיתתו, שאמר כי הגה יוצר הרים
 ובורא רוח ומגיד לאדם מה שחו (עמסו ד' י"ג). ועסקו בתורה לפני והציל
 מדינה של גיהנם, שאמר עשה זאת אפוא בני והציל (משלי ו' ג.). מלמד אותנו
 10 כל התורה כולה וטראה לו טעמים של תורה, שאמר ויאמר לי יחמך דברי
 לבך שמר מצותי וחי (משלי ד' ד.). ואמר רק השמר לך ושמר נפשך מאד
 (דברים ד' ט.). תורתך בידך ותשמרך בידי אם אתה משמר את תורתך הריני
 משמר את נפשך. וכיון שיצא לאויר העולם בא מלאך וספרו על פניו, נשכח
 ממנו כל התורה כולה, שאמר לפתח חמאת רבין (בראשית ז' ז.). ואינו יוצא
 15 משם עד שמשיבועו שאמר בי נשבעתי יצא מפי צדקה דבר ולא ישוב כי לי
 חכרע כל ברך חשבע כל לשון (ישעיה מ"ה כ"ג). חכרע כל ברך זה
 יום המיתה, חשבע כל לשון זה יום הלידה. אל תאמר אין לי ממון שכל ממון
 שלך הוא, אלא השלם ממון לבעליו. אם זכיתה לממון עשה ממון צדקה, עד
 שיצא בידך, עד שאנחה מוצא מצוי לך, מוצא אתה מה שתתן. קנה ממנו העולם
 20 הזה ונחול ממנו העולם הבא. כנפים יש לו בשמים הוא פורה, שאמר התעוף
 ענייך בו ואיננו (משלי כ"ז ה'). חכר את בראך בימי בתרויחך עד אשר לא
 יבאו ימי הרעה (קהלת י"ב א') אלו ימי החקנה. והציעו שנים אשר תאמר אין
 לי בהם חפץ (שם) אלה ימי המיתה, שאין בהם לא זכות ולא חובה. אל תאמר
 איש פלוני עשיר ואני אין אי עשיר. יש לך ממון יתר משלו שאין לך אדם שהוא
 25 אוכל על שני שלחנות. אל תאמר איש פלוני חכם ואני איני חכם שלא שמשחה
 כיתצא בו. איש פלוני טהר והוא מכוער שבשעת מיתתכם אתם חשובין כנבלה,
 ולא עוד אלא נבלה זו, בעליה אומרין לעים אכלו הבשר ותנו לנו העור, אבל
 אתם אין כל בריה משחח עליכם. אל תאמר איש פלוני גבור ואני איני גבור
 (פ"ב) נדה ל' ע"ב.

שאין גבורה אלא בדברי תורה בלבד, שנאמר ברכו ה' מלאכיו גבורי כח עשי
 דברו (תהלים ק"ג כ.). דברי אלו יהיו על לבבך. דע מה למעלה ממך, מאין
 באתה ולאן אתה הולך. ואל תתן עינך בדבר שאינו שלך שהן מפילין אותך
 באישון חשך ואפלה. ואל ישמעו אוניך דברים בטילים שהם נבזים קודם לאיבריך.
 5 פ"ך אל יספור בלשון הרע שהוא נכנס לד"ן תחלה. אל יקדמך רגליך
 לדבר עבירה, שמא יקדמך מלאך המות. אל ימצא בידך דבר מול שכל איבריך
 מעידין בך. ואל תתירא מבית דין של מטה שעדיך אודהי ממנו הן. והי מתירא
 מבית דין של מעלה שיש לך עדים למעלה, ולא עוד אלא שעושין עליך מריבה
 כל שעה ושעה. אם עשית דברי בשמחה פמליא שלי תצא לשחרך, ואף אני
 10 בעצמי אצא לקראתך, ואומר לך בואך שלום. עיניך שלא נתת בדבר שאינו
 שלך הן יאירו לך באישון חשך ואפלה, שנאמר זרח בחשך אורך ואפלתך
 כצהרים (ישעיה נ"ח י.). אוניך שלא שמעת בהן דברים בטילים הן יאמיני
 לך לעולם הבא. פ"ך שעמל בדברי תורה תראה כל ימ"ך שלום, שנאמר שלום
 רב לאהבי תורתך (תהלים קי"ט קס"ה.). רגליך שלא קדמך לדבר עבירה
 15 מה יעשה לך מלאך המות, ידיך שלא נטלו את המל מה יעשו לך כל פעלי
 עשה עולה, ידיך שלא קצבת מן הצדקה מה יעשו לך כל בעלי כסף וזהב.
 דברי אלה הרציתי לפניך מה שתרצה עשה שלא תאמר לא התרו בי. אין לו
 ימים שהוא שרוי בהן בטובה כאותן הימים ששרוי במעי אמו. שנאמר מי יתני
 כיריחי קדם כימי אלה ישמרני (איוב כ"ט ב.). מה הן הימים שיש בהן
 20 ירחים ואין בהן שנים הוי אומר אלו ימי הלידה (מ"ג). רבי מאיר אומר לא
 יתנה אדם אלא ממקום ביאתו. משל למה הדבר דומה לאדם גדול שכנס
 למדינה ולא היו יכולין לו. אמרו מי הוא זה, בן מי הוא זה, קרתני הוא זה,
 או עירתי הוא זה, מבקשין ליתן בו דופי ואין יכולין לו, כך לא נברא אדם
 מן העצים, או מן האבנים, או מן העפר, או מן המים, עדין מכוער הוא, עכש
 25 נברא ממקום שאין עין יכולה לראות ומלוכלך ומטמא בכל מיני טמאות, ועליו אמר
 צופר הנעמתי החקר אלה תמצא אם עד תכלית שדי תמצא (שם י"א ז'). (מ"ד).

(ס"ג) ע"י ויקרא רבה פ"ד מ"ז וסדר יצירת הולד שם. ידיך שלא קצבת מן הצדקה
 אולי קפצת וע"י דברים מ"ז ז'.
 (מ"ד) ע"י סדר יצירת הולד שם סוף העתקה אחרת.

א וידבר ה' אל משה לאמר.

ב דבר אל בני ישראל לאמר בני ישראל בענין הזה אין העם בענין הזה. או בני ישראל אין לי אלא בני ישראל ומנין לרבות את הניזות ואת השפחה. בין משחררת בין שאינה משחררת, תל אשה אשה מכל מקום (מ"ה). אשה כי תזריע וילדה זכר אמר רבי יצחק רבי רבי אמי אשה מורעת תחלה יולדת זכר, איש מוריע תחלה יולדת נקבה, שנאמר אשה כי תזריע וילדה זכר (מ"ו). תנו רבנן בראשונה היו אומרים אשה מורעת תחלה יולדת זכר, איש מוריע תחלה יולדת נקבה, ולא פירשו חכמים את הדבר עד שבא רבי צדוק ופירשו מן המקרא הזה ויהיו בני אילם אנשים ובורי חיל דרכי קשת ומרבים בנים ובני בנים מאה וחמשים כל אלה מבני בנימן (דברי הימים א ח' מ'). וכי בידו של אדם להרבות בנים ובני בנים. אלא מתוך שכושין יצור ומשהין עצמן בבטן, כדי שזריעו נשתייך תחלה, עד שיהיו בניהם זכרים, העלה עליהם הכתוב כאלו הם מרבים בנים ובני בנים. והיו ראמר רב קטיא יכול אני לעשות כל בני זכרים. אמר ראבא הוצאה לעשות כל בניו זכרים יבעול וישהה (מ"ז). כיצא בו ובתואל ילד את רבקה שמנה אלה ילדה מלכה (בראשית כ"ב כ"ג). כיצא בו אלה בני לאה אשר ילדה ליעקב בשרן ארם ואת דינה בתו (בראשית מ"ז ט"ז). וכי בתו של יעקב ולא בתה של לאה אלא ללמדך אשה מורעת תחלה יולדת זכר, איש מוריע תחלה יולדת נקבה. לפיכך תלה הכתוב את הזכרים בנקבות ואת הנקבות בזכרים (מ"ח). אמר רבי בנימן בן יפת אמר רב אלעזר כל המקדש עצמו בשעת חשימש הווין לו בנים זכרים, דכתיב והתקדשתם והייתם קדשים ויקרא י"א מ"ד.), וכתיב בתריה אשה כי תזריע וילדה זכר (מ"ט). כמה יקדש עצמו בשעת חשימש כגון הא דאמרין, שאלו את אמא שלום אשתו של רבי אליעזר מפני מה בניך יפים ביותר. אמרה להן אינו מספר עמי לא בתחלת הלילה ולא בסוף הלילה.

(מ"ה) ספרא נ"ז ע"ב כריתות ז' ע"ב יבמות ע"ד ע"ב.

(מ"ו) נדה כ"ה ע"ב כ"ה ע"א וליא ע"א ברכות פ' ע"א. משנאמר עד יולדת נקבה חסר

בכ"א.

(מ"ז) נדה ל"א ע"ב. ובתלמוד שם וישנה במקום וישהה.

(מ"ח) ע"י נדה שם ורשי על התורה בראשית מ"ז ט"ז.

(מ"ט) שבועות י"ח ע"ב.

וכשהוא מספר עמי מגלה טפח ומכסה טפח, דומה כמו שכפא שד. אמרתי לו מה טעם. אמר כדי שלא אתן עיני באשה אחרת ותמצאו בני באין לידי ממורות (ג). וכגון הא דאמרין אמר רב חמא בר תנינא בשכר שמשחין עצמן על הבטן בשעת ביאה כדי שזריעו נשותיהם תחלה הקב"ה נתן להם שכרם בנים (ג"א). וכגון הא דאמר רב חמא ישראל קדושים הן ואין משמשין מטותיהן ביום (ג"ב). וכגון הא דתנן כשיצא מבית הכסא אל תשמש מטתו עד שישנה שיעור חצי מיל מפני ששר של בית הכסא מליוהו (ג"ג). אמר רב יצחק אמרו דבי רבי אמי אין האשה מתעברת אלא סמוך לוסתה, שנאמר הן בעון חוללתי (תהלים לא ז'). רבי יוחנן אמר סמוך לטבילתה, שנאמר ובחטא יחמני אמי (שם). מאי משמע דהאיי חמא לישאנא דדכווי היא, דכתיב וחטא את הבית ויקרא יד ר"ב). ואי בעית אימא תחטאי באזוב ואמר (תהלים לא ט'). (ג"ד). דרש רבי אברהם כי אבי ואמי עזבתי וה' יאספני ושם כ"ז י'). כך אמר דוד לפני הקב"ה כלום אבא יש נחמין להעמידני, או שמא אמי נחמנה להעמידני לא נחמנה אלא לצורך עצמן. תרע לך שהוא כן שבשעה שגמרין לעשות צרכן, זה הופך פניו לצד חה הופך פניו לצד, ותשחירה טיפה במקומה, ואתה הוא שאספת אותי וצרתי וכתנתי ועליך השלכתי מרחם ושם כ"ב י"א). ממעי אמי אתה נחי (תהלים ע"א ו'). (ג"ה). הינו דדרש ראבא מאי דכתיב מי מנה עפר יעקב ומספר את רבע ישראל (במדבר כ"ז י'). מלמד שישב הקב"ה וסופר רבעיותיהן של ישראל ואמר אימתי תבוא טיפה שהצדיק נוצר ממנה (ג"ז).

20 רבי אברהם ראמי כתיב ותורני חיל למלחמה (שמואל ב כ"ב מ'). וכתיב ותאורני חיל למלחמה (תהלים יח מ'). אמר דוד לפני הקב"ה, רבונו של עולם, אתה הוא שזיריתי חירוזתי (ג"ז). דרש רב תנינא בר פפא מאי דכתיב ארחי ורבעי זרית ושם קל"ט ז'). לא מכל השפה כולה אדם נוצר אלא מהבדיר שבה. משל לאדם שזורה תבואת תעורט בבית נטל אוכל ומציח את

25 הפסולת (ג"ח). דרש רב תנינא בר פפא מאי דכתיב עשה גדלות ואין חקך נאויב

(ג"א) נדה ע"א ע"א, ועי' נדה ל"א ע"א.

(ג) נדרים ב' ע"ב.

(ג"ז) ניטין ע' ע"א.

(ג"ב) נדה י"ז ע"א.

(ג"ח) ויקרא דבה פיר ס"ה.

(ג"ד) שם ל"א ע"ב.

(ג"ז) שם.

(ג"ו) נדה שם ע"א, ושם בשם ר' אבהו.

(ג"ח) שם. ושם תנא רבי ד' ישמעאל משל לאדם וכו'.

ה' ט'.) בוא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם, מדת בשר ודם אדם נותן חפצים בחמת צרורה ופיה למעלה ספק משחמר ספק אין משחמר, אבל הקב"ה צד את העובר במעי אמן פתוחה ופיה למטה והוא משחמר. דא אדם נותן חפציו לכף מאזנים כל זמן שמכבד יורד למטה, והקב"ה צד עובר במעי אמן כל זמן שמגדיל עולה למעלה (ט"ז). דרש רבי יוסי הצילי מאי דכתיב אורך ⁸ על כי נודאות נפילתי נפלאים מעשיך (תהלים קל"ט י"ד). שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם. מדת בשר ודם אדם נותן וזרעונים בערותו כל אחד ואחד עולה במינו. הקב"ה צד את העובר במעי אמן הלובן ואדם וכולן עולין לטף אחד. דא צבע נותן סממין לזירה כולן עולין לצבע אחד. הקב"ה צד את העובר באשה כל אחד ואחד עולה במינו (ס'). **וילדה** פרט לשילדה ¹⁰ לפני הדיבור או יכול שאני מציא את שעברה לפני הדיבור, ת"ל ואם נקבה ילדה אין הדבר תלוי אלא בלידה (ס"א). וילדה עד שתלד ממקום ולד פרט ליתא דופן. ואיזה מקום ולד מקום חורע, שאמר אשה כי תזרע וילדה זכר עד שתלד ממקום שמזרעת (ס"ב). מיכן אמרו יוצא דופן אין אמו טמאה לידה, ואין לה ימי טומאה ימי טהרה, ודם היוצא דרך דופן אינו דם, ואין האשה מתטמאה בו, לעולם אין האשה טמאה עד שיצא מרה דרך ערותה (ס"ג). **וילדה זכר** אמר רב יצחק דבי רבי אמי כיון שבא זכר בא שלום לעולם. זכר זה כר וכתיב שלחו כר מושל ארץ מסלע מדברה אל הר בת ציון (ישעיה ט"ז א'). ואמר ר' יצחק דבי ר' אמי כיון שבא זכר בא ככרו עמו. ²⁰ זכר זה כר וכתיב ויכרה להם כרה גדולה ויאכלו וישתו (מלכים ב' ו' כ"ג). (ס"ד). דא זכר לשון ברכה נקבה לשון נזק בנימטרים (ס"ה). רבי אומר אשה כי תזרע וילדה זכר מה ת"ל לפי שאמר, וטמאה שבעת ימים ... וביום השמיני ימול שומע אני ביוצא חי שהוא מטמא את אמו טומאת לידה, ומגין ליוצא מת שיטמא את אמו טומאת לידה. אמר רבי יהודה הרי אני דן מה אם ²⁵ היוצא חי שאינו מטמא את אמו ואת הבא עמו באהל טומאת שבעה, הרי הוא

(ט"ז) שם. ושם ר' חנינא בר פפא במקום ר' חנינא בר פפא.

(ס') שם. (ס"א) ספרא נ"ז ע"ז.

(ס"ב) שם נ"ז ע"ד נדה פ' ע"א כריתות ו' ע"ב. (ס"ג) נדה פ"ה ס"א.

(ס"ד) שם ל"א ע"ב. מאר"י עד בת ציון ליתא בכ"א.

(ס"ה) ע"י בעל התורה עה"ת כאן. ובכ"א מוסיף כתיב בירושלמי אחר בנימטריא.

מטמא את אמו טומאת לידה, הוצא מן שהוא מטמא את אמו ואת הבא עמו לאהל טומאת שבעה, אינו דין שיטמא את אמו טומאת לידה אמרו לו לרבי יהודה כל דרך שאתה רן תחלתו להחמיר וסופו להקל אינו דין, הא אם מידר החי את אמו יטהר המת את אמו, ת"ל זכר לרבות את המת. אין לי אלא בן תשעה בן שמונה בן שבעה בן ששה בן חמשה מנין, ת"ל וילדה כל שחלד. 5 או וילדה אין לי אלא הולד מנין למפלת סנדל או שליה ושפיד מרוקס והוצא מחותך, ת"ל כי תזריע וילדה עד שחלד (ס"ז). תנן הנתם המפלת סנדל או שליה חשב לזכר ולנקבה (ס"ז). תנו רבנן סנדל דומה לדג של ים ומתחלתו ולד הוא אלא שצריך. רבי שמעון בן גמליאל אומר סנדל דומה ללשון השור הגדול. 10 משום רבותינו העידו סנדל צריך צורת פנים. אמר רב יהודה אמר שמואל הלכה סנדל צריך צורת פנים. אמר ראבון בר אבא אמר רב ולאם אמר רבי יצחק סנדל צריך צורת פנים, ואפלו מאחוריו. משל למה הדבר דומה. לאדם שסטר את חבירו והחזיר לו פנים לאחוריו. בימי רבי ינאי ביקשו למדור סנדל שאין לו צורת פנים. אמר להן רבי ינאי מיהדרתם את היולדות. והא תנא משום רבותינו העידו סנדל צריך צורת פנים. אמר רבי ביבי אמר רבי יוחנן מתוך משנתו של רבי נחניה נשנית משנה זו. אמר רב זעירא זכה בה רבי ביבי בשמיעתיה, אלא והוא הוה יתבנן קמיה דרבי יוחנן כי אמרה להא שמעתא קדם איהו אמרה זכה בה (ס"ח) הולכך סנדל שאין עמו ולד טהור, ושיש עמו ולד אינו צריך צורת פנים. והוא ראבון רבנן למה החכמו סנדל ושליה, והלא אין 20 סנדל שאין עמו ולד. אי דאחיליד זכר בהדיה מהו דתימא לאו ולד הוא קא משמע לן ולד מעליא הוא. ותשב לזכר ולנקבה, דלמה סנדל זה זכר הוא ותשתנה לנקבה. ושליה אמאי טמאה שאנו אומרים אין שליה בלא ולד ושמה שפיר מרוקס היה בה תימח (ס"ט). תאני אושעיה זעירא דמן חבריא חמשה שיעורין טמא שליה שופר ושדרה דופן סוכה ואזוב שליה הא דאמרן. שופר דתניא 25 כמה שיעור שופר, פירש רבן שמעון בן גמליאל כרי שיאחזנו ביד ויראה לכאן

(ס"ו) ספרא שם ועיי' פסחים כ"ז ע"ב סכה ל"ו ע"ב ירושלמי פסחים כ"ח ע"ג (פ"ב ה"א).

(ס"ז) נדה פ"א מ"ג.

(ס"ח) נדה כ"ה ע"ב, ושם אמר רב אבא אמר רב יוסף אמר רב יצחק סנדל וכו'.

(ס"ט) עיי' נדה שם ורמב"ם הלכות איסורי ביאה פ"י ה"ב, ונשתנה לנקבה בכ"א ונשתנה ונקבה.

ולכאן. שדרה דאמר רבי פרנך אמר רבי יוחנן שדרה של לולב צדיקה שתצא
 מן ההדס טפח. דופן סוכה שמים כהלכתן ושלשית אפלו טפח. אזוב תצא
 רבי חייה אזוב טפח. אמר רב חונא בר פפא דרש רב שילא איש כפר חמרתא
 חלת מתניאמא ותרתי שמעתאמא שיעורין טפח. תרתי חורא היא. אמר אביי
 5 אימא אמר רבי חייה אזוב טפח. ותו ליכא דא איכא טפח על טפח על רוב
 טפח מרובע מביא את הטומאה וחוצץ בפני הטומאה. טפח קא אמרין טפח
 על טפח לא קא אמרין. דא איכא אבן היצא מן התער טפח ומן הכירה שלש
 אצבעות חיבור. כי קא אמרין היכא רבציר מטפח רלא חאזי, הכא כל שכן
 בציר מטפח ריד תער היא (ע). דא איכא תער בעות דתנן תער תחלתו כל
 10 ארבעה ושיירין ארבעה דרבי רבי מאיר. וחכמים אמרים במה דברים אמרים
 בגדול אבל בקטן תחלתו כל שהוא ושייריו ברובו. וכמה כל שהוא. אמרי רבי
 רבי ינאי טפח שכן עושין תערי בעות. בפלותא לא קא מיירי. השתא דאתיא
 להכא הך נמי פלותא היא. דקא תצא סופה אמר רב יהודה לא אמרו טפח
 אלא מן התער לכותל. דא איכא מסגרת טפח. ברכתיבן לא קא מיירי. והאיכא
 15 כפורת טפח, בקדשים לא קא מיירי. דא איכא דיה לקורה שתא רחבה
 טפח בדרבנן לא קא מיירי. אלא במאי קא מיירי ברכתיבן ולא מפרש
 שיעוריה (ע"א). תו רבנן הפילה שליה ואחר כך ולד חוששין לשליה ותשב
 לזכר ולנקבה. הפילה ולד ואחר כך שליה חוששין לה ותשב לזכר ולנקבה.
 ילדה ולד של קיימה ואחר כך הפילה שליה אין חוששין לה אלא תולין אותה
 20 בו. שמואל ותלמידי דרב הו יתבין מלי ואחי רב יוסף בריה דרב צינא
 מרייל לאפיהו. אמרי אתא ליה גברא דדחין ליה בגילתא דחישתא ומדחי.
 אתא אמר ליה שמואל מאי אמר רב בשליה. אמר ליה הכי אמר רב אין תולין
 את השליה אלא בבן קיימה. שאליתו שמואל לכל תלמידי דרב ואמרו כותיה.
 הדר חזיה לרב יהודה בישא (ע"ב). אמר ראבא בר רב חנא אמר רבי יוחנן
 25 מעשה ותלו את השליה בולד שלשה ועשרים יום. אמר רבי אסי אמר רבי יוחנן

(ע) נדה ב"ז ע"א.

(ע"א) שם כ"ז ע"ב כ"ז, והאיכא כפורת טפח' ליתא בכ"ז והוספתי לפי התלמוד, וכ"ז
 גירסא היא, ברכתיבן לא קא מיירי אלא במאי קא מיירי טפח בקדשים לא קא מיירי.
 (ע"ב) שם כ"ז ע"ב בתלמוד שם ב"אלי ואחי בטקום מלי ואחי וכפירוש רש"י שם מסהר
 ובא. בטקום חזיה לרב יהודה בישא גרס בכ"א חזיה לר"י ואפוחי בישן חה פירוש.

מעשה ונשתנה הולד אחר חבירו שלשה ושלשים יום. אמר ראובן בר רב אידי
 אמר רב ולא אמר רב יצחק משום רבי מצחם איש בית שערים ואמרי איש
 כפר שערים מעשה ונשתנה הולד אחר חבירו שלשה חדשים (ע"ג). כדאמרין
 לעיל (ע"ד). בעא מניה רב יוסי בן שאול מרב המפלת דמות עורב ושליה עמו מהוא.
 5 אמר ליה אין תולין את השליה אלא במי שיש במנו שליה. קשורה בו מהוא
 אמר ליה דבר שאין במינו שאלת. אחיבו המפלת מין בהמה חיה ועוף ושליה
 עמהן בזמן שקשורה בהן אין חוששין לולד אחר, אינה קשורה בהן הרי מטיל
 עליהם חומרי שני ולדות, שאני אומר שמא נימח שפיר של שליה ושמן נימחה
 שלייתו של שפיר. תיובתא (ע"ה). ושפיר מרוקם מאי שפיר מרוקם. תא שמע
 10 דאמר אבא שאול תחלת ברייתו של אדם נופיה כערשה שתי עיניו כשתי טיפי
 זבוב. תאני רבי חייא מרוחקת זו מזו. שני חוטמיו כשני טיפי זבוב. תאני רבי
 חייא מקורבת זו לזו. פיו פתח כחוט השערה. וחיתוך ידיים ורגלים אין לו.
 ואין צורתו נעמרת לו לארבעים יום (ע"ו). דתניא עד ארבעים יום צורת הולד
 נעמרת והוא הנקרא שפיר מרוקם, ואמו טמאה לידה, פחות מכאן אינו ולד,
 15 אלא כמים הוא נחשב (ע"ז). והוא שפירא דאתא לקמיה דמר שמואל. אמר
 ליה ראוי האוי האו בר ארבעין וחר יומא. חשוב מן יומא דאול לטבילה ולא היה
 אלא בר ארבעין. אמר ליה ראוי בדרותה בעלה וכפתיה ואודי. שאני שמואל
 דרב נובריה (ע"ח). תו רבנן שפיר במה בודקין אותו. בשמן. שהשמן מצחצחו.
 מביא קיסם שראשו חלק ומצנען באותו מקום מלמעלה למטה, אם מסכסך
 20 בידוע שהוא זכר, ואם יש באותו מקום כשעורה סרוקה, הרי זו נקבה, ואם
 אין ידוע חשב לזכר ולנקבה (ע"ט). אמר רבי שמעון בן לקיש שפיר שטרפו
 במים נעשה כמת שנתבלבלה צורתו וטהור. אמר ליה רבי יוחנן לריש לקיש
 ומת שנתבלבלה צורתו מנא לן דטהור, אילימא מהא דאמר רבי שבתאי אמר
 רבי יצחק ואמרי לה אמר רב יצחק מגדלאה אמר ר' שבתאי מת ששטרף ושלדו
 25 קיימת טמא. מעשה היה וטידדו לו חכמים פתחים קטנים כמה שלם. וקא דייקת

(ע"ז) שם כ"ז ע"א. ובהלמוד שם ארז אבין בר אדא.

(ע"ד) ע"י יבמות ס"ח ע"ב. (ע"ה) נדח כ"ז ע"ב. (ע"ו) ע"י שם כ"ה ע"א.

(ע"ז) ע"י נדח כ"ה ע"ב ורמב"ם הלכות איסורי ביאה פ"י ה"ב וד'.
 (ע"ט) ע"י שם ורמב"ם שם ה"ג.

(ע"ה) נדח שם.

מינה טעמו שלדו קיימת, הא אין שלדו קיימת טהודי הוא. אדרבא, דוק מינה להך גיסא שלדו קיימת הוא דטיהדו לו פתחים קטנים, הא אין שלדו קיימת אפלו פתחים קטנים טמאים, רכל חד וחד חזי לאפוקי ביה חד אבר (פ').

אמר ליה דאבינא לרב אשי רבי יוחנן דאמר כמאן כרבי אליעזר דתנן רבי אליעזר אומר אפר השרופין שיעורן ברובע (פ"א). תנן התם המפלה 5 יום ארבעים אינה חוששת לולד. יום ארבעים ואחד חשב לזכר ולנקבה ולגדה. רבי ישמעאל אומר יום ארבעים חשב לזכר ולנקבה ולגדה יום שמתים ואחד חשב לזכר ולנקבה ולגדה, שהזכר נעדר לארבעים יום ואחד הנקבה לשמתים ואחד. והכמים אומרים אחד בריית הזכר ואחד בריית הנקבה זה חז' לארבעים 10 ואחד (פ"ב). תניא רבי ישמעאל אומר טימא וטיהר בזכר וטימא וטיהר בנקבה, מה כשטימא וטיהר בזכר יצירתו כיוצא בו, אף כשטימא וטיהר בנקבה יצירתה כיוצא בה. אמרו ליה אין למדין יצירה מטימא. אמרו לו לרבי ישמעאל מעשה בקלפטרטא מלכא מלכת אלכסנדריים שנתחייבו שפחותיה הדינה למלכות וברקו ומצאו זה חז' לארבעים ואחד. אמר להם אני מביא לכם ראייה מן התורה 12 ואתם מביאין לי ראייה מן השוטים. מאי ראייה מן התורה. אילמא טימא וטיהר בזכר וטימא וטיהר בנקבה הא קא אמרי ליה דאין למדין יצירה מטימא. אלא אמר קרא תלד והסיף לך הכתוב לידה אחרת לנקבה. ומאי ראייה מן השוטים. אימור כך דנקבה קדים איעביר ארבעין יומי מקמי הך חזר. ורבנן סמא דפאצא אשקינוהו. ורבי ישמעאל איכא גופא דלא מיקבל סמא. אמר להן 20 רבי ישמעאל מעשה בקלפטרטא מלכה מלכת היונים ותתחייבו שפחותיה הדינה למלכות וברקו ומצאו זכר לארבעים ואחד הנקבה לשמתים ואחד. אמרו לו אין מביאין ראייה מן השוטים. מאי טעמא אימור הך דנקבה איתרה ארבעין והדר איעבר. ורבי ישמעאל לשומר מסרתיה. ורבנן אין אפסורפוס לעריות, אימור שומר גופיה בא עליהן. ודלמא אי קרעה להן דנקבה בארבעים ואחד 25 הוא משתכחא כזכרים. אמר אביי בשמיטתון שוין (פ"ג). והיוצא מחותך תאנא והוא שיצא רובו, ואמרי לה והוא שיצא ראשו. לא קשיא. משיצא רובו אמרינן וראשו כרובו (פ"ד). אמר רב חונא הוציא עובר את ידו והחזירה טמאה לידה,

(פ) נדה כ"ז ע"ב. (פ"א) שם כ"ח ע"א.
 (פ"ב) משנה נדה ל' ע"א. (פ"ג) שם ל' ע"ב. (פ"ד) ע"י שם כ"ט ע"א.

שנאמר ויהי בלדתה ויתן יד (בראשית ל"ח). מתיב רב יהודה הוציא
עובר את ידו והחזירה אין אמו חוששת לכל דבר. אמר רב נחמן לדידי מפרשא
לי מציה דרב הונא לחוש חוששת, ימי טהרה לא יהיבין לה עד דנפיק רובו.
הוא אין אמו חוששת לכל דבר קא אמר. אין אמו חוששת לכל דבר מדאדריאתא
6 אבל מדרבנן חישא. והא קרא אמר. אסמכתא בעלמא (פ"ה). או כי תוריע
וילדה יכול המפלת כמין דנים וחגבים שקצים ורמשים תהא טמאה, ח"ל זכר.
מה זכר מיוחד שיש בו מצורת האדם יצאו אלו שאין בהן מצורת האדם (פ"ז).
תנו רבנן איזו היא צורת האדם, המצח והגבין וגלגל העינים והלסתות ונבות
הזקן ושאר העוף אע"פ שהוא כשל בהמה הרי זה ולד (פ"ז). יכול המפלת בריית
10 האש שאינו חתוך, בריית נוף שאינו חתוך, או ושט אטום, או נלגלג אטומה,
או בריה שסועה, הואיל ויש בהן מקצת אדם תהא טמאה, ח"ל וטמאה שבעת
ימים וביום השמיני ימול מה זה מיוחד שהוא ראוי לבריית נשמה. יצאו אלו
שאין ראויין לבריית נשמה (פ"ח). **וטמאה**. היא טמאה ואין
הולד טמא. הלא דין הוא מה אם הוא שהולד גורם לה טמאה הרי היא טמאה.
15 הולד שצירם לטומאה אינו דין שידא טמא. שעיר המשתלח יוכיח שצירם לטומאה
ודרי הוא טהור. לא אם אמרת בשעיר המשתלח שאין לו טמאה תאמר בולד
שיש לו טמאה, הואיל ויש לו טמאה יהא טמא, ח"ל וטמאה. היא טמאה ואין
הולד טמא (פ"ט). **וילדה וטמאה שבעת ימים** שחשפור
שבעה לולד האחרון. מלמד שהיא צריכה שבעה משפסקה לידה (צ').
20 **שבעת ימים** יכול בין סמוכין בין מפתרין ח"ל, כימי נדת דותה. מה
ימי נדתה סמוכין אף ימי לידתה סמוכין (צ"א). **כימי נדת** הקיש
ימי נדתה לימי לידתה מה ימי נדתה אינן ראויין לזיקה אף ימי לידתה אינן
ראויין לזיקה (צ"ב). **דותה וטמאה** לרבות את בעולה. דותה
טמאה לרבות את הלילות. **דותה** וטמאה לרבות את היולדות

(פ"ה) נדה כ"ח ע"א. (פ"ז) ספרא נ"ח ע"א נדה כ"א ע"ב.

(פ"ז) ע"י רס"בם הלכות איסורי ביאה פ"י ה"ט וע"י נדה כ"ז ע"ב.

(פ"ח) ספרא שם נדה שס. בכ"א חסר, בריית נוף שאינו חתוך.

(פ"ט) ספרא שם. (צ) שם נדה כ"ר ע"ב.

(צ"א) ספרא נ"ח ע"ב. עין קרבן אהרן שם.

(צ"ב) ספרא שם נדה ל"ז ע"ב.

בוזב, שלא תהא מודה עד שחשפור שבעה נקיים (צ"ז). מפני מה זכר לשבעה
תקבה לארבעה עשר. זכר שהכל שמחים בו מחמדת לשבעה נקבה שהכל
עצבין בה מחמדת לארבעה עשר. מפני מה מילה לשמחה, שלא יהא כל
העולם שמחים ואביו ואמו עצבים. היה רבי מאיר אומר מפני מה אמרה תורה
5 נדה שבעה, מפני שרגיל בה קץ בה, לפיכך אמרה תורה תהא נדה שבעה,
כדי שתהא חביבה עליו ביום טבילתה כיום כניסתה לחופה (צ"ד).

ג **וביום השמיני ימול** יכול בין ביום ובין בלילה, ת"ל ביום.
ביום לא בלילה. אין לי אלא הנימול לשמחה שיהא נימל ביום, צ"ן לחשעה
לעשרה לאחר עשר לשנים עשר ושאר כל הנימולין לא יהא נימולין אלא ביום,
10 ת"ל ביום. ומה ת"ל ביום אמר תלמיד אחד לפני רבי עקיבה צורך לאמרו
שומע אני וטמאה שבעת ימים ובשמיני ימול (צ"ה). יכול שבעה ושמחה הרי
חמשה עשר, ת"ל וביום. אמר לו רבי עקיבה צללתה במים אדירים (שמות
ט"ז). והעלית חרס בידך, הלא כבר נאמר וכן שמחת ימים ימול לכם כל זכר
לדדתיכם (בראשית י"ב). (צ"ז). וביום מלמד שכל היום כשר למילה אבל
15 הורחין מקדימין למצות שנאמר וישכם אברהם בבקר ויחשב את חמרו (שם
כ"ב ג'). (צ"ח). **בשמיני ימול** אפלו בשבת ומה אני מקיים
מחלליה מות יומת (שמות לא י"ד). בשאר כל המלאכות חוץ מן המלה. או
אף במילה ומה אני מקיים בשמיני ימל חוץ מן השבת, ת"ל וביום אפלו
בשבת (צ"ח). תנו רבנן צ"ן למילה נופה שהיא רחוקה את השבת אמר רבי יוחנן
20 דאמר קרא וביום השמיני ימול ביום השמיני ואפלו בשבת (צ"ט). דרב אלעזר
אומר אתאי אותה, כתיב במילה היתה לאות ברית (בראשית י"א). וכתיב
בשבת אות היא לעולם (שמות לא י"ז). אלא מעתה תפלין דכתיב בן אות
לידו שבת, אלא אתאי ברית ברית, כתיב במילה היתה לאות ברית בני
וביניכם (בראשית שם). וכתיב בה בשבת לעשות את השבת לדרתם ברית
25 עולם (שמות לא ט"ז). אי הכי גדול נמי דכתיב ביה ברית לדחי שבת, אלא

(צ"ז) ספרא שם נדה שם וליה ע"ב. (צ"ד) נדה לא ע"ב.

(צ"ה) ספרא שם מילה כ' ע"א יבמות ע"ב ע"ב שבת קליב ע"א.

(צ"ז) ספרא נ"ח ע"ז מצללתה עד בירך חסר בכ"ש והוספתי לפי הספרא שם.

(צ"ז) שם פסחים ר' ע"א יומא כ"ה ע"ב. (צ"ח) ספרא שם שבת שם.

(צ"ט) ע"י שבת קליב ע"א.

אמר אדורות דורות כתיב במילה ובן שמת ימיו ימול לכם כל זכר לדרתיכם
(בראשית שם). ובתיב ביה בשבת לעשות את השבת לדרתם (שמות שם). אי
הכי צצית נמי דכתיב בה לדרתם תרחה שבת. אמר רב נחמן בר יצחק דנין
אות ברית דורות מאות ברית דורות לאמוקי הנך דחזא חזא אית ברו (ק).
5 **ימול בשר ערלתו** אע"פ שיש שם בהרת מה אני מקיים השמר
בנוע הצרעה לשמר מאד ולעשות (דברים כ"ד ח'). חוץ מן המילה. או אף
במילה תל בשר ערלתו. אע"פ שיש שם בהרת (ק"א). **ערלתו**
ערלתו אחת דוחה את השבת אין בעל שתי ערלות דוחה את השבת (ק"ב).
ערלתו ערלתו דאי דוחה את השבת אין ספק דוחה את השבת ולא
10 את יום טוב. ערלתו דאי דוחה את השבת אין אגדרניס דוחה את השבת (ק"ג).
ערלתו דאי דוחה את השבת אין העלך בין השמשות דוחה את השבת. ערלתו
דאי דוחה את השבת אין שגולד מהול דוחה את השבת. אע"פ שצריך להשיף
סמנו דם ברית (ק"ד).

ד. **ושלשים יום ושלשת ימים** יכול בין סמוכין בין מפורין.
15 ת"ל יום. מה יום כולו אחד אף שלשים כולו אחד (ק"ה). יכול שלשים סמוכין
ושלשת בין סמוכין בין מפורין ת"ל ושלשים ושלשת ימים מה שלשים סמוכין
אף שלשה סמוכין. **תשב בדמי טהרה** לימר הכתוב שיש
דמים טהורים באשה לפי שללי לפני מי שאמר יהיה העולם, שחוקת דמים
שופעין אחד לידה ואי אפשר להדחיקה מבעלה יותר מראי, לפיכך אמרה
20 תורה טהור הוא, אע"פ שהכל ממעין אחד וממקום אחד הוא יוצא התורה
טימאתו והתורה טיהרתו, וכן הוא אומר בין דם לדם (דברים י"ז ח') בין דם
טמא לדם טהור הא אין הדבר תלוי אלא בימים. יש את רואה והוא טמא ויש
את רואה והוא טהור. **תשב בדמי טהרה** יושבת עם בעלה
ומשמשו, אע"פ שהיא רואה, והוא שתטבול אחר שבעה, כדי שחולק מטומאת
25 לידה (ק"ו). **בכל קדש לא תגע** יכול אף במעשר ת"ל ואל

(ק) שם. (ק"א) ספרא שם שבת שם.

(ק"ב) שבת קליה ע"ב רמב"ם הלכות מילה פ"א ה"א.

(ק"ג) ספרא שם שבת קל"ד ע"א. (ק"ד) ספרא שם שבת קל"ו ע"א.

(ק"ה) ספרא שם ע"י כריתות י' ע"ב. (ק"ו) ספרא שם.

המקדש לא תבא מה מקדש יש בו נטילת נשמה אף הקדש יש בו נטילת נשמה
 יצא מעשר (ק"ז). או מה מקדש הגבנם לו בטמאה ענוש כרת אף הקדש האוכלו
 בטמאה ענוש כרת יצאה תרומה שאין בה כרת, ח"ל בכל קדש לרבות את
 התרומה. או מה קדש משמע ניעה אף מקדש משמע ניעה, ומין שלא חיכנס
 5 בנלוהקה, ח"ל ואל המקדש לא תבא מכל מקום (ק"ח). לפי שנאמר ומהרהרם
 את בני ישראל מטמאתם ויקרא מ"ז ל"א. שמע אני בין מתוכו בין מאחוריו,
 ח"ל ביולדת ואל המקדש לא תבא. יכול יולדת תהא מטמא אותו מתוכו ושאר
 כל הטמאים בין מתוכו בין מאחוריו, ח"ל בני ישראל. הרי בני ישראל כוללת
 מה יולדת אינה מטמאה אותו אלא מתוכו אף כולן לא יטמאו אותו אלא מתוכו.
 10 אין לי אלא הבא בידי טמאה חמורה כיוולדת הבא מידי טמאה קלה טמאת
 מת ובתעל נדה וכל המטמאין את האדם ציין, ח"ל ולא ימתו בטמאתם בטמא
 את משכני משם, לרבות את כולן (ק"ט). עד מלאות ימי טהרה
 לרבות יולד נקבה. בכל קדש לא תנע זו אזהרה לאוכל אתה ואמר אזהרה
 לאוכל או אינו אלא אזהרה לנעו, ח"ל בכל קדש לא תנע ואל המקדש לא
 15 תבא מקיש קדש למקדש מה מקדש שיש בו נטילת נשמה אף קדש דבר שיש
 בו נטילת נשמה (ק"י). ואי לעיניה מאי נטילת נשמה איכא אלא לאכילה.
 ואפקיה רחמנה לאכילה בלשון ניעה למימרא דניעה כאכילה (ק"א). אין
 לי אלא יולדת שמחדרת על אכילת קדשים שאר טמאים ציין, דין הוא מה
 יולדת טמאה טמאה ידועה ומחדרת על אכילת קדשים אף כל שהוא טמא
 20 טמאה ידועה מחדר על אכילת קדשים (ק"ב).

ה ואם נקבה אין עמה כלום עד דאמרה מותי לא יהבו לה, שנאמר
 ואמר נקבה שכרך עלי ואחנה (בראשית ל' כ"ח), נקי באה (ק"ג). ואם נקבה
 אין לי אלא נקבה ציין לרבות טמאם ואגדריניס, ח"ל ואם נקבה. תלך
 אין הדבר תלוי אלא בלידה (ק"ד). שאלו תלמידיו את רבי יהודה בן רועץ
 25 אקרא אני שבעים יכול תהא יולדת נקבה טמאה שבעים. אמר להן דין הוא

(ק"ז) שם יבמות ע"ה ע"ה ונחיים ל"ד ע"ה ע"ה סכות י"ד ע"ה.

(ק"ח) ספרא שם. ע"י ילקוט חקמ"ז וקרבן אהרן כאן. (ק"ט) ספרא שם.

(ק"י) ספרא שם. (ק"יא) ע"י יבמות ע"ה ע"ה, וע"י נחיים ל"ב ע"ב וסכות י"ד ע"ב.

(ק"יב) ספרא שם. (ק"יג) ע"י נדה ל"א ע"ב. (ק"יד) ספרא שם.

טימא וטיהר בזכר וטימא וטיהר בנקבה מה כשטיהר בזכר בנקבה כפלים בו
 אף כשטימא בזכר בנקבה כפלים בו. לאחר שיצאו יצא וחזר עליהן אמר להן
 לא הייתי צריך להזקק לכם שהדי שבעים קרינן בה ויש אם למקדא, אלא
 זו תשובה לרבר טימא וטיהר בזכר וטימא וטיהר בנקבה מה ימי טהרתה כפלים
 6 בזכר אף ימי טומאתה כפלים בזכר. והולכה לך לדרך הו זכר שימי טהרתו
 מעוטין ימי טומאתו מעוטין נקבה שימי טהרתה מרובין אינו דין שיהוא
 ימי טומאתה מעוטין, ת"ל וטמאה שבעים שהן ארבעה עשר יום (קט"ז).
 וששים יום יכול בין סמוכין בין מפחרין, ת"ל יום. מה יום כולו אחד
 אף ששים כולו אחד. יכול ששים סמוכין וששה בין סמוכין בין מפחרין, ת"ל
 10 וששים יום וששת ימים מה ששים סמוכין אף ששה סמוכין. וששים יום
 וששת ימים מה ת"ל זכר שימי טהרתו מעוטין ימי טומאתו מעוטין
 נקבה שימי טומאתה מרובין אינו דין שיהוא ימי טהרתה מעוטין, ת"ל וששים
 יום וששת ימים (קט"ז). **תשב** להביא את המקשה בתוך שמונים
 של נקבה שכל דמים שהוא רואה טהורין עד שיצא הולד ובזילדת זכר נאמר
 15 תשב להביא את המקשה בתוך אחד עשר יום, שתוא טהורה מן חיבתה, יכול
 תוא טהורה מן הגדה, ת"ל **דוּתָהּ תִּטְמָא** (ק"ז). דאמר רבי
 שמעון בן לקיש אמר קרא תשב יש לך ישיבה אחת שהיא כזו ואיזו זו זה דם
 קושי בימי זובה. ואימא זה קושי בימי נדה. אלא אמר אבה דשמואל אמר קרא
וטמאה שבעים כנדרתה כנידתה ולא כזיבתה. מכלל חיבתה
 20 טהורה ואיזה זה. יום קושי בימי זובה (ק"ח). **על דמי טהרה**
 אע"פ שהיא רואה, אע"פ שאינה רואה מתרת לבעלה ואסורה לקדש ולתרוסה
 עד מלאת ימי טהרה (ק"ט).
 1 **ובמלאת ימי טהרה** אינה מביאה בתוך מלאת. ואם הביאה
 בתוך מלאת לא יצאת, אפילו הביאה בתוך מלאת על הולדות הראשונות לא
 26 יצאת (ק"כ). **לבן** לחייב על כל בן ובן. **או לבת**

(קט"ז) שם טהורין ר' ע"ב ובחים ל"ח ע"א.

(ק"ח) שם נדה ל"ח ע"ב.

(ק"ט) רמב"ם מטמאי משכב ומושב פ"ה ה"ד.

(ק"כ) ספרא נ"ט ע"א, ע"י רמב"ם הלכות פחוסרי כפרה פ"א ה"ה.

לחייב על כל בת ובת ובלבד שתרא לידתו של שני לאחר מלאת של ראשון.
 אבל בתוך מלאת אפלו מאה זה בתוך מלאת של זה חה בתוך מלאת של זה,
 קרבן אחד היא מביאה על ידי כולן (קכ"א). או לבת להביא את המפלת אור
 לשמנים ואחר שתהא חייבת בקרבן אחד כדברי בית הלל. ובית שמאי פוטרין
 5 מן הקרבן. אמרו בית הלל לבית שמאי מה שזה אור שמנים ואחר מיום שמנים
 ואחר, אם שזה לו לטומאה לא ישה לו לקרבן. אמרו להן בית שמאי לא אם
 אמרתם במפלת יום שמנים ואחר שכן יצאת לשעה שהיא ראיה להביא בה
 קרבן, תאמר במפלת אור שמנים ואחר שלא יצאת לשעה שהיא ראיה להביא
 בה קרבן. אמרו להן בית הלל והלא המפלת יום שמנים ואחר שחל להיות
 10 בשבת תוכיח שלא יצאת לשעה שהיא ראיה להביא בה קרבן וחייבת בקרבן.
 אמרו להן בית שמאי לא אם אמרת במפלת יום שמנים ואחר שחל להיות
 בשבת, שאע"פ שאני ראוי לקרבן יחיד ראוי לקרבן צבור, תאמר במפלת אור
 שמנים ואחר שאין הלילה ראוי לא לקרבן יחיד ולא לקרבן צבור, הדמים
 אינן מוכיחין שהמפלת בתוך מלאת דמים טמאים ופטורה מן הקרבן. אמר
 15 להן בית הלל וכשהוא אומר או לבת להביא את המפלת אור לשמנים ואחר
 שתהא חייבת בקרבן (קכ"ב). **תביא כבש בן שנתי לעלה**
שנה שלו לא שנה למצין העולם. **ובן יונה או תר לחטאת** או
 זה או זה. **אל פתח אהל מועד אל הכהן** מלמד שהיא
 מיטפלת בהן ומביאה אותן אל פתח אהל מועד אל הכהן (קכ"ג).
 ז **והקריבו לפני ה'** מה תל לפי שהיא טענה שנים יכול יהא
 שנים מעכבין אותה, תל והקריבו אחד מעכב אותה ואין שנים מעכבין אותה,
 ואיני יודע אם חטאת אם עולה כשהוא אומר וכפר עליה מה מצית בכל מקום
 כפרה בחטאת, אף כאן כפרה בחטאת. אבל העולה דדון הוא ואינה מעכבת
 וטהורה לאכול בזבחים. הא למדת שכל ימי טהרה דרי היא בהן כטבול יום
 25 לקדש ולתרומה. שלטו ימי מלאת כשרה לתרומה ועדין היא פסולה לקדש,
 הביאה כפרתה כשרה אף לקדש (קכ"ד). **וטהרה ממקד דמיה**

(קכ"א) מפרא שם כריתות ו' ע"ב עדיות פ"ד מ"י ע"י גדה מ' ע"א.

(קכ"ב) מפרא ג"ט ע"ב. ממלמד ער הכהן חסד בכ"א.

(קכ"ג) שם. (קכ"ד) שם.

מלמד שכל דמים שהיא רואה אינו אלא מן המקור (קכ"ה). דמיה מלמד שדמים הרבה טמאין בו האדם והשחור וכקרבן כרכום וכמימי אדמה וכמזג בית שמאי אומרים אף כמימי תלחן וכמימי בשר צלי. ובית הלל מטהרין (קכ"ו). דם הירוק עקבה בן מהללאל מטמא וחכמים מטהרין (קכ"ז). **וזאת תורת היולדת** 5 **שפיר מלא מים מלא גתים כמין דנים חוגבים שקצים ורמשים המפלת יום ארבעים או מפלת דמות אדם בעלי כנפים, תל לזכר או לנקבה עד שיהא בן צורת זכר או צורת נקבה (קכ"ח). או יכול המפלת ואין ידוע מה הפילה, תל זאת תורת היולדת יולדת מכל מקום (קכ"ט). כלל גדול הוא כל שאמו טמאה לידה ודאי מביאה קרבן ודאי וטאכל, וכל שאמו טמאה ספק לידה מביאה קרבן ואינו נאכל אלא מצחין חטאתה עד שתעבור צורתה ותצא לבית השריפה, וכל שהיא ספק ספיקה אינה מביאה כלל. כל שטמאתה ודאי נותנין לה ימי טוהר, וכל שטמאתה ספק אין לה ימי טוהר כלל אלא דנין בה להחמיר חשב ארבעה עשר יום כיולדת נקבה, ואין לה ימי טוהר, וכל דם שתראה הוא דם זיבה או 15 דם גדה, כאלו לא ילדה. חו היא שאמרו בה חשב לזכר ולנקבה ולגדה ואם אין ידוע אם זכר אם נקבה חשב לזכר ולנקבה חשב ארבעה עשר כיולדת נקבה ואין לה ימי טוהר, אלא עוד תשלום ארבעים יום כיולדת זכר ודנין בה להחמיר מכל מקום (קל). שאלו תלמידיו את רבי שמעון בן יוחאי מפני מה אמרה תורה יולדת תביא קרבן אמר להם בשעה שכורעת לילד קופצת ומשבעת 20 שלא אוקף לבעלי, לפיכך אמרה תורה תביא קרבן. מתקיף ליה רב אשי הא מזידה היא ובחרטא תליא מילתא, ועוד קרבן שבועה בעיא לאיתויי (קל"א). ויש אומרים לא בא הכתוב אלא להתירה במקדש וקדשו (קל"ב). תנו רבנן זאת תורת היולדת לזכר או לנקבה למעלה הוא אומר זאת תורת הבהמה והעוף ויקרא יא מ'ו, וכי מה ענין יולדת אצל שקצים ורמשים, שאם תוזה דעתו 25 של אדם אומרים לו יתוש קטן קדשו במעשה בראשית אף דוד אמרה בספר**

(קכ"ה) שפ. (קכ"ז) ספרא שם משנה גדה יט ע"א.

(קכ"ח) שם עדיות פ"ה מ"ו מטהרין פ"ז ע"ב.

(קכ"ח) ע"י ספרא שם כריחות ט' ע"ב גדה ט' ע"א. (קכ"ט) ע"י ספרא שם.

(קל) ע"י רסב"ס הלכות מחוסרי כפרה פ"א ח"ז והלאה.

(קל"א) גדה ל"א ע"ב. (קל"ב) ע"י ספרא שם.

תלים החיה וכל בהמה רמש וצפור כנף (תהלים קמ"ח י.). ולבסוף מלכי ארץ
 וכל לאמים (שם י"א). (קל"ג). ר"א למה אמר ענין יולדת אחר ענין בהמה
 ללמד שכיון שקיים אדם את המצות יצא מכלל בהמה (קל"ד). **תורת**
הילדת תנן התם האשה שיש עליה ספק חמש לידות ספק חמש זיבות
 5 מביאה קרבן אחד ואוכלת בובחים ואין השאר עליה חובה. חמש לידות ודאיות
 חמש זיבות ודאיות מביאה קרבן אחד ואוכלת בובחים והשאר עליה חובה.
 מעשה שעמדו קנים בירושלים בדיערי זהב, אמר רבן שמעון בן גמליאל המעון
 הזה לא אלן הלילה עד שיהיו בדיערינן. נכנס לבית דין ולימד האשה שיש
 עליה חמש חמש לידות ודאיות חמש זיבות ודאיות מביאה קרבן אחד ואוכלת
 10 בובחים, ואין השאר עליה חובה. ועמדו קנים בו ביום בארבעתים (קל"ה).
 הוראת שעה הוא דעבד עד שהחלו קנים ואינה הלכה (קל"ז).

ח ואם לא תמצא ידה די שה אין אומרין לה ללות ולא
 לעסוק באומנתו. יש לה די שה ואין לה צרכיו מנין שתביא קרבן עני, תל די
 שה. **ולקחה שתי תרים או שני בני יונה** שנים היא
 15 מביאה אינה מביאה שלשה. הלא דין הוא זו מביאה מהש יד ומצודע מביא
 מהש יד, מה מצודע מביא אחד תחת אחד אף זו תביא אחד תחת אחד. והלכה
 לך לדרך הו זו מביאה מהש יד ומטמא מקדש וקדשו מביא מהש יד,
 מה להלן שנים תחת אחד אף זו מביא שנים תחת אחד. נראה למי דימה דנין
 מחוסר כפורים ממחוסר כפורים ואל יזכיר מטמא מקדש שאינו מחוסר כפורים.
 20 והלכה לך לדרך הו דנין מי שאין העני שלו מביא בהמה ממי שאין העני שלו
 מביא בהמה אל יזכיר מצודע שהרי העני שלו מביא בהמה, תל ולקח שתי
 תרים או שני בני יונה. שנים היא מביאה אינה מביאה שלשה (קל"ז). **אחור**
לעלה מה תל בכל מקום הוא אומר אחד לחטאת ואחד לעלה וכן

(קל"ג) ע"י בראשית רבה פ"ח ס"א ויק"ר פ"א ס"א תנחומא תוריע ס"א מדרש תהלים
 למזמור קל"ט ס"ה.

(קל"ד) ע"י תנחומא שם.

(קל"ה) כריתות פ"א מ"ח (נ"א) כבא בתרא קפ"ו ע"א. וע"י טהרות פ"ד מ"ג.

(קל"ז) ע"י רמב"ם הלכות מחוסרי כפרה פ"א ה"י. והשנת הראב"ד שם וע"י רש"י לכריתות
 ולכ"ב שם.

(קל"ז) ספרא נ"ח ע"ז.

הוא אומר אחד לעלה ואחד לחטאת וכל מקום עולה חטאת הקדים חטאת לעולה
 כאן שנתחלפה העולה הקדים עולה לחטאת. כל מקום שהיא באה על חטא
 הקדים חטאת לעולה, כאן שאינה באה על חטא הקדים עולה לחטאת (קל"ח).
 כל מקום ששנים באין תחת חטאת הקדים חטאת לעולה, כאן שאין שנים באין
 8 תחת חטאת הקדים עולה לחטאת. ד"א מה ת"ל אחד לעלה ואחד לחטאת
 לפי שנאמר במקום אחר אחד לחטאת ואחד לעלה שהיא מביאה חטאת תחלה
 תביא עולתה ממין חטאתה. כאן שהיא מביאה עולתה תחלה אינו דין שתביא
 חטאתה ממין עולתה, ת"ל אחד לעלה ואחד לחטאת שאם הביאה חטאתה תר
 ועולתה בן יונה תכפול ותביא עולתה תר, עולתה תר וחטאתה בן יונה תכפול
 10 ותביא עולתה בן יונה. בן עזאי אומר הולכין אחר הראש (קל"ט). אחד לעלה
 ואחד לחטאת וכפר מלמד שהכפרה בחטאת. וטעמה לאכול בובחים (ק"ס).

י"ג

א וידבר ה' אל משה ואל אהרן לאמר.
ב אדם כי יהיה וכי מה ענין צרעת אצל יולדת, אמר רבי חנינה
 הצרעת אינה באה אלא מדמים מכווערין כל אשה שאינה משמרת נדתה כראוי
 16 גורמת שילקו בניה בצרעת (א). אמר רבי שמואל מפני מה דמיה של אשה
 משונין עליה מפני שהיא אוהבת לאכילת ירקות והירקות משניין את הדם (ב).
 ועוד אמר רבי שמואל הרואה דם כדם שחיטת צפור לא פחות ולא יותר תדא
 מחדרת בגופה ומשמרת נדתה כראוי, ואם לאו היא גורמת לבנה שידיא מצורע
 ויצטרך לציפורין (ג). אדם כי יהיה בני ישראל מיטמאין בנעים אין העוים
 20 מיטמאין בנעים, או יכול אפלו נתגירו, ת"ל אדם (ד). מיכן אמרו בדרת
 שהיה בני ותגזיר בקטן תולד בקומט וגלה רבי אלעזר בן עזריה מטהר.
 נשתנו מראיהן רבי אלעזר חסמא אומר להקל טהור ולהחמיר תיראה כתתלה.

(קל"ח) שם ובחים צ' ע"א. בובחים המאמר הזה בשם ר' אליעזר.
 (קל"ט) ספרא נ"ט ע"ד. (ק"ס) שם.

(א) ע"י ויקרא רבה פס"ז ס"ה. (ב) מקור המאמר הזה לא מצאתי וצ"ע.
 (ג) גם את זה לא מצאתי וצ"ע. (ד) ע"י ספרא נ"ט ע"ד.

רבי עקיבה אומר בין להקל בין לחמיר תיראה כתחלה לכך נאמר אדם כי יהיה (ח). כי יהיה מן הדיבר ואילך. בעור בשרו מה תל לפי שנאמר ושער בענע הפך לבן שיכול אין לי אלא מקום שהוא ראוי למל שער לבן, מקום שאין ראוי למל שיער לבן ציין תל בעור בשרו ריבה (ט). שאת זו השאת. בהרת זו בדרת. ספחת שני לבהרת (ז). צלן ספחת שני לשאת, תל שאת או ספחת או בדרת. הטל הכתוב לספחת באמצע לומר לך ספחת לשאת וספחת לבהרת. ומה לשון ספחת לשון טפילין היא כמה דאת אמרת ספתי נא אל אחת הכתנות לאכל פת לחם (שמואל א ב' לז.). רב זירא אומר נאמרה לבנה בשאת ונאמרה לבנה בבהרת מה לבנה הנאמרה בשאת יש לה טפילה אף לבנה הנאמרה בבהרת יש לה טפילה (ח). מיכן אמרו מראות נעים שתיים שהן ארבע בדרת וספחתה שאת וספחתה. בדרת עזה כשלן שניה לה כסיד הדיכל. השאת כצמר לבן שניה לה כקרסום הביצה (ט). למה הן דומין לשני מלכים ושני הפרכים, מלכו של זה למעלה ממלכו של זה והפרכו של זה למעלה מהפרכו של זה. שאת. אין לשון שאת אלא נובה כמראה הצל שהוא נראה נובה כמראה ההמה, ולהלן הוא אומר ומראה עמוק מאי עמוק כמראה החמה שהן עמוקין כמראה הצל (י). והיה מלמד שארבע המראות מצטרפין זה עם זה לפטור ולהחליט ולהסגיר. בעור בשרו של נראה ולהלן הוא אומר בעור הבשר בבינוני (יא). מיכן אמרו בדרת עזה נראית בגרמי כזה והכהה בכושי עזה (יב). רבי ישמעאל אומר בית ישראל אי כפרתן הרי הן כאשכנז לא שחורים ולא לבנים אלא בינונים. רבי עקיבה אומר יש לציידין סממין שהן צדין בהן צורות שחורות ולבנות ובינוניות מביא סם בינוני ומקיפו מבחוץ ותיראה כבינוני (יג). רבי יהודה אומר מראות נעים לדקל אבל לא להחמיר כתיב בעור בשרם וכתיב בעור הבשר ויראה הערמי בבשרו להקל ומצאת מקיים

(ח) נעים פ"א וב'. (ט) ספרא פ' ע"א. (ז) נעים פ"א וב'. (ח) שבועות ו' ע"ב. (ט) נעים פ"א וב'. (י) ע"י שבועות שם. (יא) ספרא שם. חוספתא נעים פ"א ה"א (י"ג) שבועות ו' ע"א וע"י ירושלמי שבועות ל"ב ע"ד (פ"א ה"א). (יב) נעים פ"ב מ"א ספרא שם. (יג) ספרא שם. ר' עקיבה וכו' ליתא בכ"א.

בעור הבשר. וחכמים אומרים זה חה בביעני (י"ד). **והיה בעור**
בשרו נגע מלמד שהוא מצטער מצו ועין שאף אחרים רואין אותו
 שהוא מצטער מצו ח"ל לנגע צרעת, אין צרעת פחותה מכגרים, הלא ר"ן הוא
 טימא כאן וטימא במחיה מה מחיה כגרים אף כאן כגרים (ט"ז). לא אם אמרת
 8 במחיה שהיא צריכה כעדרה תאמר בשיער לבן שאין למקומו שיעור ח"ל צרעת
 צרעת. **והובא אל אהרן הכהן** אין לי אלא אהרן עצמו
 מצין לרבות כהן אחר, ח"ל הכהן. ועין לרבות בעלי מומין, ח"ל מבניו. יכול
 שאני מרבה חללים, ח"ל הכהנים, יצאו חללים ועין לרבות את כל ישראל
 ח"ל או אל אחד, אם סופנו לרבות כל ישראל מה ח"ל או אל אחד מבניו אלא
 10 ללמד שאין מוטאה וטהרה אלא מפי כהן. כיצד חכם שבשראל רואה את
 הנגעים ואומר לכהן אע"פ ששה אמר טמא והוא אומר טמא אמר טהור והוא
 אומר טהור (ט"ז). ד"א מה ח"ל או אל אחד מבניו הכהנים לפי שנאמר ועל
 פיהם יהיה כל ריב וכל נגע (דברים כ"א ה'). הקיש ריבין לנגעים מה נעים
 ביום אף ריבין ביום או מה ריבין בשלשה אף נעים בשלשה. קל חומר אם
 15 ממנו בשלשה נופו לא דא בשלשה ואם כן למה נאמר או לאחד מבניו הכהנים
 מלמד שהכהן אחד רואה את הנגעים (י"ז).

ג **וראה הכהן את הנגע** שיהא עיניו בו בשעה שהוא רואה
 אותו. **בעור הבשר** בעור הבשר הביעני. בעור הבשר שיהא
 רואה את כל הבשר עמו כולו כאחת (י"ח). רבי יוסי בירבי יהודה אומר מה
 20 ח"ל בעור הבשר שיהא כל שחוצה לו סמוך לעור הבשר וסמוך לפסיון, שאם
 היה סמוך לראש ולזקן לשחין ולמכסה ולקרחת אינו פושט להן (י"ט).
ושער מיעוט שיעור שתי שערות. **בנגע** להביא את שבתוכו
 ושוכב חוצה לו ופטר לשחוצה לו ושוכב לתוכו (כ). **בנגע הפך לבן**
 לא הקודם. מיכן אמרו אם בדרת קדמה לשיער לבן טמא, אם שיער לבן קודם
 25 לבדרת טהור, ואם ספק טמא. רבי יהושע קידה (כ"א). מאי קידה לישאנא

(ט"ז) ספרא שם.

(י"ז) ע"י ספרא שם.

(י"ד) ספרא ע"ב.

(י"ח) שם.

(י"ז) ספרא שם.

(י"ט) שם פ' ע"ז חוספתא נעים פ"ב ה"יב (צד תר"כ).

(כ) ספרא שם נדה נ"ב ע"ב.

(כ"א) ספרא שם נעים פ"ב מ"א נדה י"ט ע"א, וע"י לקמן הערה פ"ב.

אקדוויי הוא דכתיב האכל הבסר תקחינה שני וירמיה לא ל... מלמד שקיחה וטיהר (כ"ב). ולית הלכתא כותיה (כ"ג). ושער בנגע הפך לבן מיכן אמרו שתי שערות עיקרן משחיר וראשן מלבין טהור. עיקרן מלבין וראשן משחיר טמא (כ"ד). וכמה דא בלבנותי רבי מאיר אומר כל שהוא חכמים 5 אומרים כשיעור. אמר רבי מאיר שלא יהא בני אדם מרמין שבכולם הן נידונין אלא חוד שיער לבן טמא ושאינו לבן טהור (כ"ה). והלכתא כותיה (כ"ו). לבן לא ירוק לא אדום לא שחור. אוציא את כולן ולא אוציא שיער צהב. ודין הוא מה אם שיער לבן שאינו סימן טומאה בתק הרי הוא סימן טומאה בנגע, שיער צהב שהוא סימן טומאה בתק אינו דין שיהא סימן טומאה בנגע. ת"ל לבן לא 10 צהב (כ"ז). ומראה הנגע עמק אין ממשו עמק. מראה הנגע אין שיער לבן עמוק. ומראה הנגע עמק לרבות מראה רביעי לנגעים. יכול אף מראה חמישי יש ת"ל נע צרעת הוא הוא אין לו מראה חמישי (כ"ח). וראהו הכהן שלא יראה שחם כאחת. יכול לא יראה שני נעים באדם אחד ויאמר לו אתה מוסגר בזה ומחלט בזה, מחלט בזה ומוסגר בזה. 15 מוסגר בזה ובזה ומחלט בזה ובזה, ת"ל נע ודארו צרעת ודארו (כ"ט). ודארו שיהא רואה כולו כאחת שאם היה בראש חוטמו שופע הילך והילך או בראש אצבעו שופע הילך והילך אינו טמא (ל). מיכן אמרו עשרים וארבעה ראשי איברים באדם שאינן מיטמאין משום מחיה: ראשי אצבעות ידים ורגלים וראשי אגנים ראש החוטם וראש הגויה וראשי הדין שבאשה. רבי יהודה אומר 20 אף שבאיש. רבי אליעזר אומר אף היבולת והדלדולין והמסמרים אינן מיטמאין משום מחיה (ל"א). והלכתא מיטמאין (ל"ב). וטמא אתו אותו הוא מטמא ואינו מטמא את החולש סימני טומאתו מתוך נעו עד שלא (כ"ב) עי' נדה י"ט ע"א מיד ס"ה ע"ב מנהרדין פ"ז ע"ב כתובות ע"ה ע"ב בבא מציעא פ"ז ע"א.

(כ"ג) עי' רמב"ם הלכות טומאת צרעת פ"ב ה"פ.
 (כ"ד) ספרא שם נעים פ"ד מ"ד נדה ל"ב ע"ב.
 (כ"ה) ספרא שם תוספתא נעים פ"ב ה"ב (צד תרי"ט). שבכולם בכ"י בגולם.
 (כ"ז) עי' רמב"ם שם הלכה א'. בכ"א והלכה כמותו.
 (כ"ז) ספרא שם. (כ"ח) שם ס' ע"ד. (כ"ט) ע"ש.
 (ל) שם. ובכ"א חסד מאו בראש ער טמא.
 (ל"א) שם נעים פ"ז מ"ז, ועי' תוספתא נעים פ"ב ה"ב (צד תרי"ב).
 (ל"ב) עי' רמב"ם שם פ"ז ה"ה.

בא אצל הכהן (ל"ג). אמר רבי עקיבה שאלתי את רבן גמליאל ואת רבי יהושע כשהולכין לגדוד בתוך הסגירו מהוא. אמרו לי לא שמענו אבל שמענו עד שלא בא אצל הכהן טהור לאחר החליטו טמא. התחלתי מביא להן ראיות אחד עומד לפני כהן ואחד בתוך הסגירו טהור עד שיטמאנו הכהן. 8 מאימתי היא טהרתו. רבי אליעזר אומר כשילד לו נע אחד ויטהר ממנו. וחכמים אומרים עד שתפריח בכולו (ל"ד).

ד ואם בהרת לבנה היא אין לי אלא בהרת לבנה מנין לרבות את השאת שהיא לבנה, ת"ל למטן שאת לבנה, ומנין לרבות שאר המראות ללבנותיה, ת"ל ואם בהרת. יכול כשהוא שלישי לכתוב שנאמר שאת או ספחת 10 או בהרת כך תראה שלישי למראות, ת"ל לבנה היא. היא לבנה ואין למעלה ממנה. וכמה תראה ללבנותיה כשלש שנאמר ונצה מרים מצרעת כשלש נבמרבר יב ט"ו. יכול כל שהוא כמראה שלו יהוא טמאין ושאר כל מראות יהוא טהורין, ת"ל בהק הוא טהור הוא בהק טהור למעלה ממנו טמא (ל"ה). מיכן אמרו מראות נעים שנים שהן ארבעה בהרת עזה כשלש שניה לה כסוד ההיכל, והשאת 15 כקדום ביצה ושניה לה כצמר לבן דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים השאת כצמר לבן. (ל"ז). מאי צמר לבן אמר רב ביבי אמר רב אסי כצמר רך נקי בן יומו שסכניסין אותו למילת (ל"ז). שניה לה כקדום ביצה הא למדת שאין בנעים למעלה משלו ולא פחות מקדום ביצה (ל"ח). אין לי אלא לבנה טמאה לבנה אדומת מנין, ת"ל בהרת לבנה אדומת. או לימד על הפתך שהוא 20 כלבן (ל"ט). מיכן אמרו הפתך שבשלש כיון המזו בשלש הפתך שבסיד כדס המזו בחלב דברי רבי ישמעאל. רבי עקיבה אומר אדומס שבזו ושכזו כיון המזו במים אלא של שלש עזה ושל סיד דיהא הימנה (מ). ארבע מראות אלו מצטרפין זה עם זה לפטור להחליט ולהסגיר, בין שהיה הנע כולו כשלש או מקצתו כשלש ומקצתו כקדום ביצה, בין שהיה כולו לבן או כולו אדומס, בין 25 שהיה מקצתו לבן ומקצתו אדומס כולן מצטרפין זה עם זה וכולן נעים (מ"א).

(ל"ג) ספרא ס"א ע"א. ועי' נעים פ"ז מ"ד ותוספתא שם פ"ג ה"א.

(ל"ד) ספרא שם נעים שם. (ל"ה) ספרא שם. (ל"ו) שם נעים פ"א מ"א.

(ל"ז) שבועות ר' ע"ב. (ל"ח) ע"י ספרא שם שבועות שם.

(ל"ט) ספרא שם. (מ) שם נעים שם מ"ב.

(מ"א) ע"י נעים שם מ"ג. ועי' רסב"ס הלכות טומאת צרעת פ"א ה"ז.

תו רבנו כיצד משערין את הפתוך רואין אותו כאלו חן ארבעה כוסות מלאים
חלב, נתערב בראשון שני טיפי דם ובשני ארבעה ובשלישי שמתה וברביעי
ששה עשר. הפתוך שבבחרת ממראה כוס רביעי, והפתוך שבששאת כמראה כוס
שלישי, והפתוך שבספחת הבהרת כוס שני, והפתוך שבספחת השאת כמראה
6 כוס ראשון. נמצאו שמתה מראות ארבעה בחלוק וארבעה בפתוך (מ"ב). רבי
חנניה סגן הכהנים אומר מראות נעים ששה עשר. רבי דוסה בן הרכינס אומר
שלוש וששה. עקביה בן מהללאל אומר שבעים ושנים. הא כיצד רבי חנניה
סגן הכהנים אומר ששה עשר שמתה מראות בשבע ראשון ושמתה מראות בשני
שאם עמד כמות שהוא או נשתנה או הקל או הכבד צריך להבחין בין מראה
10 שבע ראשון למראה שבע שני. רבי דוסה בן הרכינס אומר שלשים וששה הא
כיצד מיני נעים ששה באדם ארבעה נעי עור בשר געי שחין ומכה נעי ראש
חוק נעי קרחת תבחת שמתה לכל אחד ואחד הרי שלשים ושנים ושנים בנעי
בדים ירקרק ואדמדם הרי שלשים וששה. עקביה בן מהללאל אומר שבעים
ושנים ששה עשר בכל מין ומין מארבעה נעי אדם שמתה במראה שבע ראשון
15 ושמתה במראה שבע שני הרי ארבעה וששים לעני בתים שנים לשבע ראשון
ושנים לשבע שני וארבעה לעני בדים שנים לשבע ראשון ושנים לשבע שני
הרי שבעים ושנים. אלו כולן מראות נעים שכל נעים תלוין בהן (מ"ג). אמר
רבי יוסי שאל רבי יהושע בנו של רבי עקיבה את רבי עקיבה אמר לו מפני
מה אמרו מראות נעים שנים שהן ארבעה. אמר לו ואם לא מה יאמרו. אמר
20 לו יאמרו מקדום ביצה ולמעלה טמא. אמר לו ללמד שהן מצטרפין זה עם זה.
אמר לו יאמרו מקדום ביצה ולמעלה טמא ומצטרפין זה עם זה. אמר לו מלמד
שאם אינו בקי בהן ובשמותיהן לא יראה את הנעים (מ"ד). מיכן אמרו מגין
אתה אומר כהן שהוא בקי בנעים ולא בנחשים בנחשים ולא בקרחת באדם
ולא בבדים ולא בביתים במראה ראשון ולא במראה שני במראה שני ולא
25 במראה שלישי לא יראה את הנעים עד שיהא בקי בהן ובשמותיהן חלל זאת

(פ"ב) ע"י שבועות ר' ע"א, וע"י רמב"ם הלכות טומאת צדעת פ"א ה"ד.

(מ"ג) ספרא שם נעים פ"א מ"ג.

(מ"ד) ספרא שם שבועות שם תוספתא נעים פ"א ה"א (צד תר"ו). ירושלמי שבועות
ל"ב ע"ד (פ"א ה"א).

התורה לכל נע הצרעת ולתק ויקרא י"ד נ"ד. ולצרעת הבגד ולבית שם
 נ"ה. להורות ביום הטמא וביום הטהר (שם נ"ז). הא אינו יכול להורות עד
 שיהיה בקי בכלן הוי אומר לא נחרבו במצין אלא לחקור בהן ולבחון דעתו
 של כהן אם מבחין בין מין למין ובין מראה למראה או אינו מבחין (מ"ה).
 5 **ושערה** לא שער מחיתה כיצר. בהרת כגרים ובה מחיה כערשה ושער
 לבן בתוך המחיה הלכה המחיה טמאה מפני שיער לבן. הלך שער לבן טמא
 מפני המחיה. רבי שמעון מטהר מפני שלא הפכתו הבהרת. אמרו לו והלא
 כבר נאמר ושער בגע הפך לבן נע זה מכל מקום. **ושערה לא**
הפך לבן והסגיר הא הפך לבן טמא (מ"ז). **ושערה לא**
הפך לבן והסגיר 10 הא אם יש בה שיער שחור אינו ממעטה. שאלו
 התלמידים את רבי יוסי בהרת ובה שיער שחור חוששין שמא מיעט מקומו את
 הבהרת מכגרים. אמר להן אם כן בהרת ובה שיער לבן חוששין אנו שמא מיעט
 מקומו את הבהרת שכגרים. אמרו לו אם אמרת בשיער לבן שהוא סימן טמאה
 תאמר בשיער שחור שאינו סימן טמאה. אמר להן הרי שיש בה עשר שערות
 15 לבנות כלום הן סימני טמאה אלא שתיים חוששין אנו על המותר שמא מיעט
 מקומו את הבהרת מכגרים. אמרו לו לא אם אמרת בשיער לבן שהוא מין טמאה
 תאמר בשיער שחור שאינו מין טמאה. אמר להן אף שיער שחור הוסף הוזה
 מין טמאה ואומר ושערה לא הפך לבן הא אם יש בה שיער שחור אינו ממעטה.
והסגיר הכהן את הנגע שבעת ימים תחלה (מ"ז).
 ה **וראהו הכהן ביום השביעי** יכול בין ביום בין בלילה תל
 ביום לא בלילה. יכול כל מראה היום יהוא כשרים תל לכל מראה עיני הבהן
 מה כהן פרט לשחצר מאור עינו אף היום פרט לשחצר מאור היום (מ"ח).
 מיכן אמרו אין רואין את הנגע בשחרית ובין הערבים ולא בתוך הבית ולא
 ביום המעון לפי שכזה נראית עזה ולא בצדדים לפי שעוז נראית כזה. אימתי
 25 רואין בשלש ובארבע ובחמש ובשבע ובשמינה ובחשע דברי רבי מאיר. רבי

(מ"ה) ע"י רמב"ם הלכות טומאת צרעת פ"א ה"ד.

(מ"ז) ספרא פ"א ע"ב.

(מ"ז) שם פ"א ע"ג. ובכ"א חסר מאמר להן עד שכגרים.

(מ"ח) ספרא שם נעלים פ"ב מ"ב.

לא פשה הנגע בעור שאם פשה וכנס כנס ומשה כאלו לא פשה (ג"א).

והסגירו הכהן שבעת ימים שנית מלמד שיום שביעי עולה

ו וראה הכהן אתו ביום השביעי שנית כהן שהוא רואהו

כהה **שאם** **העז** **וכהה** **כאלו** **לא** **כהה**. **הנגע** **שאם** **כהה**

וזהו כאלו לא כזה (ד'). ולא פשה שאם כנס ופשה כאלו

10 לא פשה. **הנגע** שאם פשה ובנס כאלו לא פשה. אם נאמרו בשבוע

ראשון למה נאמרו בשבוע שי. לפי שבבדים העומד בראשון מסויר ובשי

שורף, ובאדם העומד בראשון מסגיר ובשני פוטר. לפיכך צריך לומר בשבוע

ראשון וצרך לומר בשבוע ש' (ע"ה). ומהרו הרהו שיאמר לו

מהוד אתה לא שיערו בדבר אחד. מחפסת היא אע"פ ששחטנו

15 מראה (ע"ו). מספחת היא מע"ס שהלכה וחזרה והלכה במער

הסגר הואיל ולא פשטה ולא נראה בה לא מחיה ולא שיער לבו מהגר הוא (גז).

והכרם נודעו ומהר מלממא משוב ומשב ומלממא בביתא (נח).

משהר מכלל שדיה טמא. רחנו אינו ביו מצורע מוסר למצורע מוחלט מלא

מריצה ופרימה חולצת ואישריו (נ"מ) וברם בדיו ונאד ירול דני בוא מחולת

20 ת"ל ואם פשה הגזע ושמאן (ס).

ואם פשוט מפנישד במחפסת

[illegible]

אמרו החלוצים בשיטת לבן הדלדל ששור לבן וסוד ששור לבן וכו' בחסידים וכו' בחסידים

(ג) סמרא שם נעים פ"ב ס"ב, רמב"ם שם פרק ט' הלכה ו'. וליחא בכ"א.

(ג'א) ספרא ס'א ע'ב נעים פ'ד ס'ז. (ע'ב) ספרא שם נעים ס'א פ'ד.

(ג') ספרא שם תוספתא גע'ס פ'א סט'ו (צד תר'ט).

(ג'ד) ספרא שם געים פ"א מ"ג. (נ"ה) ספרא שם.

(ג'ו) ספרא ס'א ע'ר נעים פ'ד ס'ו. (ג'ז) ע'י ספרא סס.

ג'ח) ספרא ס"ב ע"ד פסחים ס"ז ע"ב.

(ס) ספרא קום.

בתחלה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטר הרי הוא כמות שהיה. החליטו במחיה והלכה המחיה וחזרה מחיה וכן בשער לבן וכן בפשיון כתחלה בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני לאחר הפטר הרי הוא כמות שהיה. החליטו לפשיון והלך הפשיון וחזר הפשיון וכן בשער לבן ובמחיה בסוף שבוע ראשון 5 בסוף שבוע שני לאחר הפטר הרי הוא כמות שהיה (ס"ב). יכול היא הפשיון מטמא כתחלה, ת"ל אחרי וראוהו אל הכהן יכול אם ראוהו הכהן שהוא פושא והולך זקק לו כתחלה, ת"ל לטהרתו אינו נזקק לו אלא משעה שהוא רואה אותו מטמאה לטהרה. ונראה שנית אל הכהן כהן שהוא ראוהו בראשונה ראוהו בשניה ואם מת ראוהו כהן אחר (ס"ג).

ח וראה הכהן והנה פשתה המספחת בעור הרי זה בא ללמד על הפשיון שאם נשתנו מראיו היא טמא. וטמא הכהן צרעת היא הרי זה בא ללמד על הפשיון שלא יטמא אלא בארבע מראות ובהן המראות שהאדם מטמא, הפשיון מטמא. הלא דין הוא האדם מטמא והפשיון מטמא מה האדם אינה מטמא אלא בארבע מראות אף הפשיון לא יטמא 15 אלא בארבע מראות. הולכה לך לדרך זהו שיער לבן סימן טומאה והפשיון סימן טומאה מה שער לבן מטמא בכל מראה לוכן אף הפשיון הזה מטמא בכל מראה לוכן. נראה למי דימה דנין דבר שהוא מטמא בכל הגנעים מדבר שהוא מטמא בכל הגנעים, אל יוכיח שיער לבן שאינו מטמא בכל הגנעים (ס"ד). הולכה לך לדרך זהו דנין דבר שהוא סימן טומאה מדבר שהוא סימן טומאה 20 אל תוכיח האדם שאינה סימן טומאה, ת"ל וטמא הכהן צרעת היא. הרי זה בא ללמד על הפשיון שלא יטמא אלא בארבע מראות. היא פרת לספחת לכהן.

ט נגע צרעת כי תהיה באדם והובא אל הכהן. נגע צרעת הרי זה מוסיף על ראשון להשלים סימני צרעת. אם כן למה 25 הופסק ליתן ריח למשה להחבטו בין פרשה לפרשה ובין ענין לענין (ס"ה). י וראה הכהן והנה שאת לבנה בעור והיא הפכה שער לבן ומחית בשר חי בשאת למדנו לשאת שהיא מיטמא במחיה.

(ס"ג) ספרא שם ע"י נגעים שם.
(ס"ה) ספרא ס"ב ע"ג.

(ס"ב) שם נגעים פ"ה מ"ב.
(ס"ד) ספרא שם ע"י נגעים פ"ד מ"א.

מצין לרבות שאר המראות שיטמאו במחיה. ודין הוא. אם מצינו ששזו כל המראות
 לשאת ליטמא בשער לבן שאין שער לבן ראוי ליטמא במחיה, וקל וחומר אם
 שז בכל המראות לשאת ליטמא בשיער לבן שאין שיער לבן מטמא בקדחת
 ובנבחת לא ישז כל המראות לשאת ליטמא במחיה שהמחיה מטמא בקדחת
 5 ובנבחת. לאו אם שז כל המראות לשאת ליטמא בשיער לבן ששיער לבן מטמא
 בשחין ובמכה ישז כל המראות ליטמא במחיה שאין המחיה מטמא בשחין
 ובמכה, ת"ל נע צרעת כל מראה נעים. **כי תהיה** מן הדיבר
 ואילך (פ"ז). **באדם** להביא את הבא כולו לבן שתדא המחיה
 מטמאתו. הלא דין הוא בהרת קטנה מחיה מטמאתה בהרת גדולה לא תהיה
 10 המחיה מטמאתה. לא אם אמרת בבהרת קטנה שהיא סימן טומאה תאמר בבהרת
 גדולה שאינה סימן טומאה הואיל ואינה סימן טומאה לא תהיה מחיה מטמאתה.
 ת"ל באדם. להביא את הבא כולו לבן שתדא המחיה מטמאתה (פ"ז). מצין
 אתה אומר קראו לו לראות נע אחד וצמח בו נע אחר מצין שהוא זקוק לו.
 ת"ל נע צרעת וראה הכהן והנה שאת. **והיא הפכה** שהפכתי
 15 היא לא שהפכתי חברתה. זה הוא שער פקודה שעקביה בן מהללאל מטמא
 וחכמים מטהרין (פ"ז). תנן התם שער פקודה עקביה בן מהללאל מטמא וחכמים
 מטהרין. ואיזה הוא שער פקודה מי שהיתה בו בהרת ובה שער לבן הלכה
 הבהרת והציה לשיער הלבן במקומו וחזרה עקביה בן מהללאל מטמא. וחכמים
 מטהרין. אמר רבי עקיבה מודה אני בזה שהוא טהור ואיזה הוא שער פקודה
 20 מי שהיתה בו בהרת כגרים ובה שתי שערות והלך ממנה כחצי גרים והציה
 לשיער לבן במקום הבהרת וחזר. אמרו לו כשם שביטלו את דברי עקביה אף
 דבריך אינן מקיימין (פ"ח). תנן התם עקביה בן מהללאל העיד ארבעה דברים
 אמרו לו עקביה חזר כך בארבעה דברים שהיית אומר ותעשך אב בית דין
 לישראל. אמר להם מטב לי להיקרות שומה כל ימי ולא להיעשות שעה אחת
 25 רשע לפני המקום שלא יאמרו בשביל שדרה חזר בו. הוא היה מתיר שער
 בכזר בעל מום שגזר והציה בחלון ואחר כך שחצו וחכמים אוסרים. הוא היה
 אומר אין משקין את הגירות ולא את שפחה משוחררת. וחכמים אוסרים משקין.

(פ"ז) שם ע"י נעים פ"ח מ"ז.

(פ"ז) שם ע"י נעים פ"ח מ"ז.

(פ"ח) נעים פ"ח מ"ז.

אמרו לו מעשה בכורכמית שפחה משחררת היתה בירושלים והשקה שמעיה
 ואבטליון אמר להם רונמא השקה. תורה ומת בגדיו וסקלו בית דין את ארנו.
 אמר רבי יוחנן חס ושלום שעקביה נתגדה שאין העזרה נעלת על כל ישראל
 בחכמה ובידאת חטא כעקביה בן מהללאל ואת מי נידו את אלעזר בן הגר שפקפק
 5 במדרת הדיים. וכשמת שלחו בית דין והציוו אבן על ארנו ללמד שכל המגדה
 ומת בגדיו בית דין סוקלין את ארנו. בשעת מיתתו אמר לבנו בני חזור כך
 בארבעה דברים שהייתי אומר. אמר לו ואתה לא חזרת כך. אמר לו אני שמעתי
 מפי מרובין והן שמעו מפי מרובין, אני עמדתי בשמעתי והן עמדו בשמעתן
 אבל אתה שמעת מפי היחיד ומפי המרובין מוטב להציה דברי היחיד ולאחז
 10 בדברי המרובין. אמר לו אבא פקיד עלי לחבידיך. אמר לו אני מפקיד שמא
 עולה מצאת בי. אמר לו לאו. אמר לו מעשיך יקרבוך ומעשיך ירחקוך (ס"ט).
והיא הפכה שהפכתו כלה לא שהפכתו מקצתה. כיצד בדרת כחצי
 גרים ובה שתי שערות, נולדה בדרת כחצי גרים ובה שערה אחת הרי זו להסגיד.
 והיא הפכה שהפך כולה את כולה לא שהפך כולה את מקצתה. כיצד
 15 בדרת כחצי גרים ובה שערה אחת, נולדה לו בדרת כחצי גרים ובה שערה
 אחת הרי זו להסגיד. בדרת כחצי גרים ואין בה כלום, נולדה לו בדרת כחצי
 גרים ובה שתי שערות הרי זו להחליט מפני שהפכתו בדרת שלימה (ע).
ומחית בשר חי בשאת יכול כל שהוא, ח'ל שער לבן ומחית
 בשר חי בשאת מה שער לבן מקום שתי שערות אף המחיה מקום שתי שערות.
 20 יכול לא תהא טמאה עד שיהא בה שיער לבן ומחיה ח'ל גרעת נשנת היא (ע"א).
היא טמאה ואינה צריכה דבר אחר לסעדה. אם כן למה נאמר שער
 ומחיה בשאת מלמד שלא תהא טמאה עד שיהא בה כרי לקבל שער לבן ומחיה.
 וכמה כעדרשה שהיא מקום צמיחת שתי שערות על שתי שערות. יכול כשם ששער
 לבן מטמא מצד כך המחיה מטמא מצד, ח'ל בשאת עד שתהא מבוזרת בשאת
 25 ויהיה מוקף סביב לה מקום צמיחת שתי שערות לכל צד (ע"ב). מיכן אמרו
 נפשה של בדרת כגרים הקלקי מרובע שהוא מקום חשע ערשות שהוא מקום

(ס"ט) עריות פ"ה מ"ז ח'. במשנתו שם ר' אלעזר בן חנך במקום אלעזר בן הגר או הגר.

(ע) ספרא שם ע"י גענים פ"ד מ"י.

(ע"ב) ספרא שם.

(ע"א) ספרא שם ע"י גענים פ"ד מ"ב.

צמיחת שש ושלשים שעדות ופירות מזה אינו קרוי נע (ע"ג). בשר חי לא השחין.
בשר חי לא הברק. בשאת לא בשחין. בשאת לא בבחוק. אינה מטמאה עד
שתהא בגופה של בדרת (ע"ד).

י"א צרעת נושנת היא בין אב לכל הצרעות שיהא כברים נושנת
5 מלמד שהיא מטמא שלא הפוכה. הלא דין הוא שער לבן סימן טומאה מה שער
לבן אינו מטמא אלא הפוך אף מחיה לא חטמא אלא הפוכה תל נושנת אפלו
היא מישנת מקודם שהיא מטמא שלא הפוכה. יכול לא תהא מטמא הפוכה.
אמר קל וחומר ומה שער לבן שאינו מטמא שלא הפוך מטמא הפוך מחיה
שהיא מטמא שלא הפוך אינו דין שחטמא הפוך וכן הוא אומר היא היא מלמד
10 שהיא מטמא הפוכה (ע"ה). **וטמאו הכהן לא יסגרנו** למדנו
שאין מסגידין את המחולט ציין שאין מחליטין את המוסגר אין מסגידין את
המוסגר ולא מחליטין את המחולט, ת"ל לא יסגרנו כי טמא הוא כל שנקרא
עליו טמא אינו זקוק לו (ע"ו). או לא יסגרנו כי טמא הוא שאם הכהן עצמו
מחולט לא יסגר לאחרים, ת"ל כי טמא הוא בגראה דברתי לא דברתי
15 בראה (ע"ז).

י"ב ואם פרוח תפרח מיכן אמרו הפורח מן הטמא טהור (ע"ח).
או יכול אף הפורח מן הטהור ידא טהור. ודין הוא מה אם הטמא שפרחה בכולו
טהור הטהור לא כל שכן אם פרח בכולו ידא טהור, ת"ל כי טמא הוא. ואם
פרוח תפרח עד שתפרח מתוך החלט או מתוך הסגר אבל מתוך הפטר
20 טמא (ע"ט). **אם פרוח תפרח** אין לי אלא בזמן שפרחה
בכולה כאחת ציין פורחת וחדת ופורחת וחדת ופורחת וחדת ופורחת.
ת"ל תפרח ואם פרוח תפרח (פ). אין לי אלא מלמטן למעלן מלמעלן למטן
ציין, ת"ל תפרח ואם פרוח תפרח (פ"א). אין לי אלא מטמאה לטהרה מטהרה
לטומאה ציין, ת"ל פרוח תפרח הואיל ויש בו טומאה כיון שפרחה בכולו מכל
25 מקום טהור (פ"ב). **הצרעת** מה תלמוד שיכול אין לי פריחה מטהרה

(ע"ז) שם נעים פ"ז מ"א.	(ע"ד) ספרא שם ע"י נעים פ"א מ"ה.
(ע"ה) ספרא מ"ז ע"א ע"י נעים פ"ד מ"ז.	(ע"ו) ספרא שם נעים פ"ג מ"א.
(ע"ז) ע"י ספרא שם.	(ע"ח) ספרא שם ע"י נעים פ"ח מ"ח.
(ע"ט) ספרא שם.	(פ) שם תוספתא נעים פ"ג היא (דף תרכ"א).
(פ"א) ספרא מ"ז ע"ב.	(פ"ב) שם תוספתא שם.

אלא בשאת בלבד, ומצין לרבות שאר המראות, תל צרעת. **וכסתה הצרעת** לא הבק שהייתי אומר הואיל והוא סימן טהרה בסוף יא סימן טהרה בתחלה תל וכסתה הצרעת לא הבק. **את כל עור הנגע** אין לי אלא עוד הראוי לקבל כגרים יעקב ופחות מכגרים לא יעקב מצין לרבות ראשי אצבעות ידים ורגלים וראשי אונים וראש הגזיה וראשי הדדין שהן מעכבין, תל כולו הפך. כולו עד שיהפך כולו. או הפך כולו יכול תוך ראשו ותוך רגליו ותוך העין ותוך הפה ותוך החוטם, תל **מראשו** להציא את תוך ראשו (פ"ג). **ועד רגליו** להציא את תוך רגליו (פ"ד). **לכל מראה עיני הכהן** פרט לבית הסתרים ותוך הקמטים ותוך הפה ותוך החוטם (פ"ה). מיכן אמרו האיש נראה כעודד וכמוסס ויתים כעודד לבית הסתרים וכמוסס ויתים לבית השחי, והאשה כעורכת וכמציקה את בנו כעורכת לבית הסתרים וכמציקה את בנה לתחת הדד וכאורגת בעומדין בשחי ליד הימנית. רבי יהודה אומר אף כמטה פשתן לשמאלית (פ"ז). כל הנראה ממנו והוא על דרך זו הוא שמעכב וכל שלא נראה והוא על דרך זו אינו מעכב וכשם שהוא נראה לגעו כך הוא נראה לתגלחתו (פ"ז). דא לכל מראה עיני הכהן פרט לכהן שחזר מאור עיניו. מיכן אמרו כהן הסומא באחת מעיניו או שכהן מאור עיניו לא יראה את הנעים (פ"ח).

י"ג וראה הכהן והנה כסתה הצרעת את כל בשרו מה **20** מה תל שיכול אין לי פריחה מטהרת אלא מן השאת בלבד מצין לרבות שאר המראות, תל הצרעת את כל בשרו להביא את בין אצבעות ידים ורגלים. דא מה תל את כל בשרו מצין אתה אומר פריחה בכולו ולא בכחצי ערשה הסמוך לראש ולוקן ולשחין ולמכוה ולקדח, חזר הראש וחזקו ותקרוהו השחין והמכוה והקדח תעשו צרבת יכול יא טהרה, תל את כל בשרו עד שחפרה בכולו. **25 וטהר את הנגע כלו הפך לבן טהור הוא** מה תל שיכול אין לי פריחה מטהרת אלא אחר החלט מזה לאחר החלט שער לבן לאחר

(פ"ז) ספרא שם. (פ"ד) שם ערכין י"ח ע"ב. (פ"ה) ספרא שם.
 (פ"ז) ספרא שם נעים פ"ב מ"ד. (פ"ז) ע"י רמב"ם שם פ"ט ה"ב ונעים שם.
 (פ"ח) ספרא ס"ז ע"י נעים פ"ב מ"ז.

החלט פשיון מציון, שיכול אין לי אלא מתוך החלט מתוך הסגר מציון, חל וטהר את העצם טהור הוא. או טהור יכול אף הפורח מתוך הפטר יתא טהור, חל הוא הוא טהור אין הפורח מן הטהור טהור אלא טמא (פ"ט). מיכן אמרו יש מראה נענו לכהן נשכר ויש מראה ומפסיד. כיצד מי שהיה מחלט והלכו להן סימני 5 טומאה לא הספיק להראותו לכהן עד שפרחה בכולו טהור, שאלו הקדים והראו לכהן ופטרו ואחר כך פרחה בכולו היה טמא, הרי נתאחר נשכר. ויש מתאחר ומפסיד. כיצד בדרת ואין בה כלום לא הספיק להראותו לכהן עד שפרחה בכולו הרי זה טמא להסגר שדין בדרת גדולה הבאה בתחלה כדון בדרת קטנה שאלו הקדים והראו לכהן והסגירו ואחר כך פרחה בכולו היה 10 טהור (צ).

י"ד וביום הראות בו בשר חי יטמא יש יום שיראה בו וטהור ויש יום שיראה בו וטמא. הא כיצד נראה בשבת מעבירין לאחר השבת ברנל מעבירין לאחר הרגל ויש בדבר להקל ולהחמיר (צ"א). ד"א וביום הראות יש יום שרואין בו העגעים ויש יום שאין רואין בו שאם נראה ברנל ובשבעת ימי 15 המשתה שלו אין רואין אותו שלא תיחפך שמחתו לאבל (צ"ב). ד"א וביום הראות בו בשר חי יטמא הרי זה בא ללמד על ראשי איברים שנתגלו שידא טמא. יכול כל שהוא חל כאן בשר חי ולהלן בשר חי, מה בשר חי אמר להלן כעדשה אף כאן כעדשה דברי רבי יוסי. אמר רבי מאיר וכי משום מחיה היא מטמא והלא אין המחיה מטמא בראשי איברים אלא מידת מלך היא אפלו כל שהוא. אמר רבי 20 יוסי וכי משום ראשי איברים היא מטמא והלא אם חזרה לאמצעיותו טמא אלא נאמר כאן בשר חי ונאמר להלן בשר חי מה בשר חי אמר להלן כעדשה אף כאן כעדשה. **וביום** מלמד שנותנין לו שני ימים שני ימים לביתו שני ימים לכסותו דברי רבי יהודה רבי אמר הרי הוא אומר צוה הכהן ופנו את הבית בטרם יבא הכהן ולא יטמא כל אשר בבית ואחר כך יבא 25 הכהן (ויקרא י"ד ל"ז). אם ממתנין לו לדבר הרשות לא ימתנו לו לדבר מצוה. וכמה יום מצותו נראה בחתן נותנין לו שבועת ימי המשתה לו ולביתו

(פ"ט) ספרא שם.

(צ) ע' רמב"ם הלכות טומאת צרעת פ"ז ה"ז, וע' ספרא שם ונעלים פ"ח פ"י.

(צ"א) ע' רמב"ם שם פ"ט פ"ז ונעלים פ"א פ"ד.

(צ"ב) ע' נעים פ"ז פ"ד ורמב"ם שם פ"ט ה"ח.

וכן ברגל נותנין לו כל ימי הרגל. **בן** מה ת"ל ציין אתה אמר
 פרחו בכולו אבל לא בראש ובזקן ובשחין ובמכסה המורדין חור הראש הזקן
 ונקרחו השחין והמכסה ונעשו צרבת, יכול יהא טהור, ת"ל בו כשר חי כל ודראי
 לבשר חי מעקב בשר חי. בשר חי החחר טמא אין שער לבן החחר טמא (צ"ז).
 8 רבי יהושע מטמא שהיה רבי יהושע אמר שער לבן סימן טומאה ומחיה סימן
 טומאה מה מחיה חחרת ומטמאה אף שער לבן יחזור ויטמא (צ"ד). אמר לו
 רבי עקיבה אימתי יפה כחו של שער לבן ליטמא בזמן ששימש החלט או בזמן
 שלא שימש החלט. אמר לו בזמן ששימש החלט. אמר לו מה אם בזמן ששימש
 החלט אינו מעקב אם הפריחה בזמן שלא שימש החלט אינו דין שלא יעקב
 10 את הפריחה. ועוד נאמר בשר חי בשר חי החחר טמא אין שער לבן החחר
 טמא (צ"ה). בשר חי החחר טמא אין הבזק החחר טמא. הלא דין הוא בהק
 מעקב ומחיה מעקבת מה מחיה חחרת ומטמא אף הבזק יחזור ויטמא, ת"ל
 בשר חי בשר חי החחר טמא אין בהק חחר טמא (צ"ז).

ט"ו וראה הכהן את הבשר החי וטמא שיכול אין לי אלא
 15 ראשי איברים שנתגלו שהיו טמאין אלא אחר פריחת החלט מחיה אחר כל
 מראות נעים ציין, ת"ל הבשר החי טמא הוא הוא להביא את כולו. הבשר החי
 טמא הוא מידה, והא מי יתן טהור מטמא לא אחר (איוב יד ד'). בהרת כריס
 טמא פרוצה בכולו טהור. צרעת טמאה היא חור בשר חי טמא הוא. מי יתן
 טהור מטמא, מי עשה כן, מי מר כן, מי צוה כן, לא אחד זה יחידו של
 20 עולם (צ"ז).

ט"ז או כי ישוב הבשר החי ונהפך ללבן הרי זה בא ללמד
 על ראשי איברים שנתגלו וחזרו ותכסו שיהא טהורין. יכול פעם אחת, ציין
 אפלו מאה פעמים נחכסו טהור נתגלו טמא ת"ל ישוב. או כי ישוב כי ישוב ונהפך
 ללבן אפלו למראה בזה, שהייתי אמר הואיל והוא סימן טומאה בתחלה היא
 25 סימן טומאה בסוף, ת"ל ונהפך ללבן אפלו למראה בזה (צ"ח).

(צ"ז) ספרא ס"ז ע"ד.

(צ"ד) שם, ע"י נעים פ"ח מ"ב ותוספתא נעים פ"ז ה"ט ורף תרכ"א.

(צ"ה) ספרא שם, ע"י משנה ותוספתא נעים שם. ואין שער לבן וכו' חסר בבירא.

(צ"ו) ספרא ס"ד ע"א. (צ"ז) ספרא שם. (צ"ח) ספרא ס"ד ע"ב.

י"ז וראהו הכהן והנה נהפך הנגע ללבן וטהר הכהן את הנגע טהור הוא מה תל שכול אין לי אלא ראש איברים שנגעו וחזרו ונתכסו שיהיו טהורים אלא מתוך חזירת פריחת החלט, מין מתוך הסגר, תל נהפך הנגע ללבן וטהר הכהן את הנגע טהור הוא, לרבות את כולו, יכול הבא בכולו לבן בתחלה יא טהור, תל הוא הוא טהור אין הבא בכולו לבן בתחלה טהור אלא טמא צ"ט.

י"ח ובשר כי יהיה בו בערו שחין יכול מורד תל ונרפא. או ונרפא יכול עד שיעשה דלקת, תל שחין, הא כיצד נרפא ולא נרפא, והא למטן צרבת השחין היא עד שתקרום כקליפת השום (ק). אין לי אלא שחין שעלה מאליו, ומצין לקה בעץ ובאבן ובנפת או במי טבריה וכל שאינו מחמת האש זה הוא השחין, תל שחין שחין ריבה (ק"א). אין לי אלא שחין של אחר הדיבר שלפני הדיבר מצין, בני משנתייר עד שלא נחגייר מצין, בקטן משולד עד שלא נולד מצין, תל שחין שחין ריבה. אין לי אלא שחין שיש לו לאיכן שיפשה שאין לו לאיכן שיפשה מצין, תל כי יהיה (ק"ב). בו אפלו בכולו. אין לי אלא בזמן שמקצת נפו שחין ומקצת השחין זו בדרת, מצין מקצת נופו שחין והשחין כולו בדרת נופו שחין כולו שחין כולו שחין וכולו בדרת מצין, תל כי יהיה. בו אפלו בכולו. בערו אפלו בכולו והלא שחין ומכזה בכלל עור הבשר ולמה יצאו יצא לטעון טעון אחר שהוא כענינו יצא להקל ולהחמיר להקל עליהם שידעו בשבוע אחד ושלא ידעו במחיה (ק"ג).

י"ט והיה במקום השחין מלמד שאינו פושה לעור הבשר ולא צרעת עור הבשר פושה לתוכו, לכך נחלק לענין בפני עצמו (ק"ד). שאלו את רבי אליעזר מי שעלה לתוך ידו בדרת כסלע ומקומה צרעת השחין. אמר להן יסגור. אמרו לו למה אם לגדל שיער לבן אינה ראויה ואם לפשין אינו פושה ואם למחיה אינה מיטמאת במחיה. אמר להם טמא תיכנס וחפשה. אמרו לו והרי מקומה כגרים. אמר להם לא שמעתי אלא יסגור. אמר לו רבי יהודה

(צ"ט) שם. (ק) שם. (ק"א) שם ע"י חולין ח' ע"א.

(ק"ב) ספרא ס"ד ע"ג.

(ק"ג) ע"י ספרא שם וילקוט תג"א ופידוש ר' הלל כהן, ובכ"א חסר פאין לי אלא ער תל כי יהיה.

(ק"ד) ע"י ספרא שם ורמב"ם הלכות טומאת צרעת פ"ח דח.

בן בתירה אי אלמד בו. אמר לו אם לקיים דברי חכמים הין. אמר לו שמת
 יולד לו שחין אחר חוצה לו ויפשה לתוכו. אמר לו חכם גדול אתה שקיימת
 דברי חכמים (ק"ה). והיה במקום השחין שאת שיקרום השחין לשאת לא שחידום
 השאת לשחין. רבי אליעזר בן יעקב אומר קרוי הוא במקומו עד שלא בא
 לשם. כיצד היה בעור הבשר עד שלא נעשה שחין ונעשה שחין והיה רבי אליעזר
 בן יעקב מטמא. וחכמים מטהרין שכל נגע שטרד שעה אחת אין לו טומאה
 עולמית. **שאת לבנה** מלמד שהיא חלקה. **בהרת לבנה**
אדמדמת מלמד שהיא מטמא בפתוך. יכול שאת מטמא חלקה ובהרת
 מטמא בפתוך, מנין ליתן את האמור בשאת בבהרת ואת האמור בבהרת בשאת
 ח"ל נגע צרעת (ק"ו). 10

כ וראה הכהן והנה מראה שפל מן העור מלמד שאין
 השחין מטמא אלא במראה שפל בעור הבשר השלם (ק"ז). **ושערה**
הפך לבן מלמד שהיא מטמא בשיער לבן לא במחיה. **וטמא**
הכהן נגע צרעת היא בשחין פרוחה אבל לא בעור הבשר
 שאין עור הבשר מצטרף לשחין. יכול תפשה בעור המכה, ח"ל ואם תחתיה
 תעמד הבהרת לא פשתה במקום שתחתיה היא פושה, אינה פושה לא בעור
 הבשר ולא בעור המכה (ק"ח).

כ"א ואם יראנה הכהן עד שתרא כולה ראייה אחת. **והנה**
אין בה ולא בחוט היוצא ממנה שאם היה בחוט היוצא ממנה אינו סימן
 20 **טומאה**. יכול אפלו יש בו רוחב שתי שערות, ח"ל והנה אין בבהרת שער לבן
 כל שהוא נחשב עמה זקוקה לטומאה. **ושפלה איננה מן העור**
והיא כהה כקרום ביצה שאם היתה למטה מקרום ביצה אינה
 כלום (ק"ט).

כ"ב ואם פשה תפשה בעור מה ח"ל לפי שאמר וראו הכהן
 25 ביום השביעי אם פשה שיכל אין לו פשיון מטמא אלא בשביעי בלבד בשמיני
 בתשיעי בעשירי מנין, ח"ל תפשה אם פשה תפשה (ק"י). **וטמא הכהן**

(ק"ה) ספרא שם נעים פ"ט מ"ז. (ק"ז) ספרא שם.

(ק"ז) ע"י ספרא שם ונעים פ"ו מ"ח ופ"ט מ"א, וע"י רמב"ם שם פ"ה ה"ד.

(ק"ח) ע"י ספרא שם. (ק"ט) ע"י ספרא ס"ד ע"ד. (ק"י) שם.

אתו אם בודאי הוא מטמא אינו מטמא את הספק. כיצד שנים שבאו אצל כהן בזה בהרת כגרים ובוזה בהרת כסלע בסוף שבע בזה כסלע ובוזה כסלע ואין ידוע באיזה מהן פשתה בין באיש אחד בין בשני אנשים טהור (ק"א). רבי עקיבה אומר באיש אחד טמא ובשני אנשים טהור. אמרו לו והלא כבר נאמר 8 נע הוא עד שידע באיזה נע טימאו אם כן למה נאמר וטמא אתו, את הודאי הוא מטמא אינו מטמא את הספק (ק"ב).

כ"ג ואם תחתיה תעמר הבהרת זה הוא שאמרנו במקום שתחתיה היא פושה, אינה פושה לא בעור הבשר לא בעור המכה (ק"ג). **צרבת** שיהא מקומה צרוב ושיהא מקומה ניכר (ק"ד). **וטהרו הכהן** את 10 הודאי הוא מטהר אינו מטהר את הספק. כיצד שנים שבאו אצל כהן בזה בהרת כגרים ובוזה בהרת כסלע בסוף שבע בזה כסלע ועוד ובוזה כסלע ועוד שניהם טמאים, אע"פ שחזרו להיות כסלע וכסלע שניהם טמאים עד שיחזרו להיות כגרים. לכך נאמר וטהרו את הודאי הוא מטהר אינו מטהר את הספק (קט"ו). נמצאת אומר עד שלא החקקו לשומאה ספיקן טהור אבל משהחקקו לשומאה 15 ספיקן טמא (קט"ז).

כ"ד או בשר כי יהיה בערו מכות'אש נאמר ובשר כי יהיה בו בערו שחין ונאמר או בשר כי יהיה בערו מכות אש למה חילקן הכתוב לומר לך שאין פושין זה לזה ואין מצטרפין זה עם זה. כיצד שאם היה כחצי גרים שחין וכחצי גרים מכה, יכול הואיל ושומאתן שווה יצטרפו, ת"ל כי יהיה בו 20 שחין כי יהיה בו מכה. מלמד שאין מצטרפין זה עם זה. יכול אם לא נודע אם שחין או מכה הוא ידא טהור, ת"ל צרבת צרבת, הואיל ואין שווה דרי זה מטמא ומטהר (ק"ז). מכות אש יכול מורדת, ת"ל והיתה מחית המכה. או והיתה מחית המכה יכול עד שיעשה צלקת, ת"ל מכות אש הא כיצד חיתה ולא חיתה, ולא למטן צרבת המכה היא עד שתקרום כקליפת השום (ק"ח). אין לי אלא

(ק"א) שם חזר מ"ה ע"ב.

(ק"ב) ספרא שם. (ק"ג) רש"י ואונקלוס על חתורה כאן.

(ק"ד) ספרא שם.

(קט"ו) שם נעיס מ"ה.

(קט"ז) ע"י נעיס שם ורמב"ם שם פ"ו ה"ז.

(ק"י) ע"י ספרא שם, וע"י נעיס פ"ט מ"ב וחוספתא נעיס פ"ג ה"ג ור"ף תרכ"ב חולין ח' ע"א.

(ק"ח) ספרא מ"ה ע"א נעיס שם ירושלמי פסחים ל"ר ע"א (פ"ז ח"ב) וע"ש מורדת

במקום מורדת.

בזמן שזכה באור, ציין נכוח בחלול או ברמץ או בסיד ודיווח או בגביס הירוח כל דבר שהוא מחמת האש זו היא מכה, תל מכה מכה ריבה (ק"ט) אין לי אלא מכה של אחר הדיבר שלפני הדיבר ציין בני משתעיר עד שלא נתעיר ציין, בקטן משולד עד שלא נולד ציין, תל מכה מכה ריבה (ק"כ).
 5 אין לי אלא מכה שיש לה לאיכן שתפשה, מכה שאין לה לאיכן שתפשה ציין, תל כי יהיה בו כדאמרינן בשחין (קכ"א). **בהרת לבנה ארמדמת** מלמד שהוא מטמא בפתוך ציין שתטמא חלקה, תל לבנה, ציין לרבות שאר הטמאות תל או לבנה (קכ"ב).

כ"ה וראה אתה הכהן והנה נהפך שער לבן בבהרת
 10 **ומראה עמק מן העור** זו היא בדרת וסיפיה עמה. **וטמא אתו הכהן** למה נע צרעת היא נע וסיפיו עמו (קכ"ג).
כ"ו ואם יראנה הכהן כולה כאחת. **והנה אין בבהרת שער לבן** זה הוא שאמרו לרבות את החוט שיש בו רחב שתי שערות. **ושפלה איננה מן העור והיא כהה** זה הוא שאמרו לרבות
 15 את השפה לנבזה (קכ"ד).

כ"ז וראהו הכהן ביום השביעי אם פשה תפשה. לרבות באזה יום פשה בין בשביעי בין לאחריו בין לאחר אחריו (קכ"ה). וכן אם החליטו בשער לבן והלך שער לבן וחזר שער לבן, וכן בפשיון בתחלה בסוף שבע לאחר הפטר החליטו בפשיון הלך פשיון וחזר פשיון, וכן בשער לבן
 20 בסוף שבע לאחר הפטר לכך נאמר תפשה פשה תפשה. מה תל צרעת צרעת שלשה פעמים צרעת שתרא כגרים, צרעת ליתן האמור בשאת בבהרת ואת האמור בבהרת בשאת, צרעת ליתן את האמור בשחין במכה ואת האמור במכה בשחין. מה תל היא היא שבע פעמים, היא אינה מיטמאה במחיה בתחלה בסוף שבע לאחר הפטר. היא פרט לשפשתה לבהק בסוף שבע לאחר הפטר, היא
 25 אין לה מראה חמישי. היא אין השחין והמכה מצטרפין זה עם זה (קכ"ו). נמצאת

(ק"ט) ספרא שם חולין ח' ע"ב פסחים י' ע"א, וע"י נגעים פ"ט מ"א.

(ק"כ) ספרא שם. (קכ"א) שם וילקוט חזקוני.

(קכ"ב) ספרא שם. (קכ"ג) ע"י שם. (קכ"ד) שם. (קכ"ה) שם.

(קכ"ו) ספרא ס"ה ע"ב.

אמר עור הבשר מיטמא בשלשה סימין: בשער לבן, בפשיון, ובמחיה. והשחין
והמחיה בשני סימין: בשער לבן, ובפשיון. ואין בו מחיה (קכ"ז).

כ"ח ואם תחתיה תעמר הבהרת לא פשתה בעור והיא
כהה שאת המכה היא וטהרו הכהן כי צרבת המכה
היא.⁶

כ"ט ואיש או אשה כי יהיה בו נגע בראש או בזקן ואיש
להביא את שחיתק נתק בתוך נתק רבי רבי עקיבה (קכ"ח). ואיש או אשה
אין לי אלא איש ואשה, מנין לרבות טומטום ואגדרינס, תל ואיש או אשה.
כי יהיה בו נגע מלמד שנקרא נגע אע"פ שאינו כשאר נגעים (קכ"ט). **בראש**
¹⁰ **או בזקן** מלמד שאין הראש והזקן מצטרפין זה עם זה (קל). יכול
לא יצטרפו זה עם זה אבל יפשו מזה לזה, תל צדעת הראש או הזקן הוא,
כשם שאין מצטרפין זה עם זה כך אין פושין מזה לזה. אין לי אלא בזמן שיש
לו בראש ובזקן. יש לו בראש ואין לו בזקן, בזקן אבל לא בראש, לא בראש
ולא בזקן, מנין, תל ואיש או אשה כי יהיה בו נגע בראש או בזקן (קל"א).

ל וראה הכהן את הנגע והנה מראהו עמק אין לי אלא
מראה עמק, מנין לרבות את השוה לגבה, תל והנה אין מראה עמק והסגור.
מלמד שהנחשים מטמאין, אע"פ שאינן עמוקין. אם כן למה נאמר והנה מראהו
עמק שיכול אם נתקו אדם יהא טמא, תל מראהו. מה מראה נתק בידי שמים
אף אין לי אלא נתק בידי שמים. **ובן** להביא את שבתוכו ושוכב
²⁰ חוצה לו (קל"ב). **ובן** פרט לשחוצה לו ושוכב לתוכו (קל"ג).
שער מיעוט שיער שתי שערות וארכן כדי שינטלו בפי חונן והוא הדין
לכל מקום שנאמר בו שער. **צהב** לפי שצא לדיון בדבר שלא
כענינו, יצא להקל ולהחמיר, להקל שלא ידון בשער לבן, ולהחמיר שידון
בשער צהב. צהב לא ידוק ולא אדום ולא שחור. אוציא את כולו ולא אוציא
²⁵ שער לבן. דין הוא מה אם שער צהב שאינו סימן טומאה בנגע הדי הוא סימן

(קכ"ז) ע"י נגעים פ"ג מ"ז ושם מ"ד, וע"י רמב"ם שם פ"א ה"י ופ"ה ה"ד.

(קכ"ח) ספרא שם ע"י נגעים פ"י מ"ז.

(קכ"ט) ספרא שם.

(קל"א) ספרא שם.

(קל"ב) ספרא שם. ע"י נגעים פ"י מ"ב.

(קל"ג) ספרא שם. ע"י קרבן אהרן כאן.

טומאה בנתק, שער לבן שהוא סימן טומאה בנע אינו דין שיהא סימן טומאה בנתק, ת"ל צהב צהב לא לבן, ולמה הוא דומה לתבנית זהב קליר. דק לקוי קצר דברי רבי עקיבה. רבי יוחנן בן נורי אומר אפלו אירוק. אמר רבי יוחנן בן נורי מה הלשון הזה אומר דק מקל זה דק קנה זה דק לקוי קצר או 5 לקוי אירוק. אמר לו רבי עקיבה עד שאנו למדין מן הקנה, נלמד מן השער אין שערו של פלוני דק לקוי קצר לא דק לקוי אירוק. **ושמא אתו הכהן נתק הוא** מידת הכתוב אע"פ שאין שם בדרת (קל"ה). יכול יטמא שאר העוף בנתק, ת"ל נתק הוא. זה בנתק אין שאר העוף בנתק. יכול יטמא הראש והזקן מיטמאין בנתקים ובבהרת, ת"ל נתק הוא צרעת הראש או הזקן. 10 אין לראש ולזקן טומאה אלא טומאת נתקים בלבד. **צרעת הראש או הזקן הוא** לימד שאין הראש והזקן מעכבין זה את זה, ואין מצטרפין זה עם זה, ואין פושטין מזה לזה. ואיזה הוא הזקן מן הפרק של לחי עד פיקה של גרירת (קל"ו). הא כיצד מותח את החוט מאחן לאחן, כל שמן החוט ולמעלה זה הוא ראש, מן החוט ולמטה זה הוא זקן (קל"ז).

ל"א וכי יראה הכהן את נגע הנתק מקיש נגע לנתק יכול אף בשער, ת"ל ובו שער צהב. מלמד שהוא טמא מכתם ומפחר, מבוצר ושלא מבוצר, הפוך ושלא הפוך, דברי רבי יהודה. רבי שמעון אומר אינו מטמא אלא הפוך. אמר רבי שמעון ודין הוא מה אם שער לבן שאין שער אחר מצילו מידו אינו מטמא אלא הפוך, שער צהב דק שיש שער אחר מצילו מידו אינו דין שלא 20 יטמא אלא הפוך. אמר רבי יהודה כל מקום שצריך לומר הפוך אמר הפוך אבל הנתק שנאמר בו ולא היה בו שער צהב מטמא הפוך ושלא הפוך. אם כן למה נאמר נגע נתק הקיש נגע לנתק, מה נגע כגרים אף נתק כגרים. וכשהוא אומר למטה נתק נגע הקיש נתק לנגע מה נתק שאין הפשיון לחוכו אף הנגע שאין הפשיון לחוכו. **ושער** מיעוט שערות שתי שערות (קל"ח). 25 **שךך** שיער שחור מציל מן הצהב, בין משואר, בין צומח. מה בין צומח למשואר, הצומח מציל מיד שיער צהב ומיד הפשיון מכתם ומפחר ומבוצר

(קל"ד) ספרא שם. (קל"ה) ספרא שם.

(קל"ז) ע"י ספרא שם ונע"מ פ"י פ"י ורמב"ם שם פ"ה ה"י ופ"ח ה"י.

(קל"ז) רמב"ם שם פ"ח ה"י. (קל"ח) ספרא פ"ה ע"ד.

ושלא מבוצר, והמשואר מציל מיד שער צהב ומיד הששון מכתם ומפחד ומבוצר, ואין מציל מיד הצד עד שיהא רחוק מן הקמה מקום שתי שערות היתה אחת צהובה ואחת שחורה אחת צהובה ואחת לבנה אין מצילות עד שיהיו שתי שערות (קל"ט). **ושער שחר אין בו והסגיר** הא יש בו פוטר. 5 או אינו אומר אלא ושער שחר אין בו והסגיר הא יש בו מטמא, וכשהוא אומר למטן ואם בעיניו עמר הנחק ושער שחר צמח בו נרפא הנחק טהור הוא הרי זה בא ללמד על שער שחר שהוא סימן טהרה בנחק. הא מה אני מקיים ושער שחר אין בו והסגיר הא יש בו פוטר (ק"מ). **והסגיר הכהן את נגע הנחק שבעת ימים** כתחילה (קמ"א).

ל"ב וראה הכהן את הנגע ביום השביעי יכול בין ביום ובין בלילה, תל ביום ולא בלילה שהייתי אומר עוד הבשר שהוא מיטמא בארבע מראות ידא צריך יום, נחקים שאין מיטמאין בארבע מראות לא יהא צריכין יום, תל וראה ביום ולא בלילה. **והנה לא פשה הנחק ולא היה בו שער צהב** מלמד שמיטמא בשני סימין בפשיון או 15 בשער צהוב (קמ"ב). **ולא היה בו שער צהב** מיכן אמר רבי יהודה ולא הפך בו שער צהב לא נאמר אלא ולא היה בו הא אפלו קדם את הנחק טמא (קמ"ג).

ל"ג והתגלח בכל אדם. לפי שמצינו שתגלחת האחרונה בכהן יכול אף זו בכהן תל והתגלח בכל אדם (קמ"ד). **והתגלח** בכל דבר. 20 לפי שמצינו שתגלחת האחרונה בתער, יכול אף זו בתער, תל והתגלח בכל דבר. והתגלח אע"פ מיד. לפי שנאמר תער לא יעבר על ראשו (במדבר ו' ה'). יכול אע"פ מנוגע, תל והתגלח אע"פ מיד. **והתגלח ואת הנחק לא יגלח** יכול כשם שתגלחת הנגע דוחה לתגלחת המזיד בוסן שהוא דאי, כך תהא תגלחת המזיד דוחה לתגלחת הנחק בוסן שהוא ספק, תל ואת 25 הנחק לא יגלח שאין הספק דוחה. **לא יגלח** וכי מה יש בו. אם

(קל"ט) נעלים פ"י ה"ג, ועי' רמב"ם שם פ"ח ה"ו.

(ק"מ) ספרא ס"ו ע"א. (קמ"א) שם.

(קמ"ג) ע"ש. מיכן איר יהודה ליחא בכ"א.

(קמ"ד) ספרא שם, ועי' נעלים פ"י מ"ח.

(קמ"ב) שם ס"ו ע"ב.

כן למה נאמר ואת הנחש לא יגלה סמוך לנחש לא יגלה. הא כאיזה צד נגלה.
החזה לו ומצח שתי שערות סמוך לו, כדי שיהא ניכר אם פשה אם לא פשה.
לא יגלה ואם יגלה לוקח (קמ"ה). ומגין לתולש סימני טומאה מתוך נחשו שהוא
עובר בלא תעשה. ח"ל ואת הנחש לא יגלה (קמ"ו). והסגיר הכהן
8 את הנחש שבעת ימים שנית מלמד שהוא טעון הסגר שני שבעות
בעוד הבשר. ביום השמיני שנית מלמד שיום שביעי עולה
לראשון ולשני נמצאו שני שבעות שלשה עשר יום (קמ"ז).

ל"ד וראה הכהן את הנחש ביום השביעי והנה לא פשה
הנחש בעור ומראהו איננו עמק מן העור בין עמק בין
10 אינו עמק הואיל ואין בו סימן וטהר אותו הכהן. אומר לו טהור אתה (קמ"ז).
וכבס בגדיו מלטמא משכב ומושב ומלטמא בביאה. וטהר
מן הפריעה ומן הפריטה ומן התגלחת ומן הצפרין. וכבס בגדיו
וטהר יכול הרי הוא מטולק ח"ל ואם פשה יפשה יטמא (קמ"ח).
ל"ה ואם פשה יפשה הנחש בעור אחרי טהרתו אין לי
15 אלא לאחר הפטר, מגין בסוף שבוע ראשון בסוף שבוע שני, ח"ל יפשה אם
פשה יפשה. ד"א ואם פשה יפשה למדנו שפסיון מטמא בין בסוף שבוע ראשון,
בין בסוף שבוע שני, בין לאחר הפטר (קמ"ט).

ל"ו וראה הכהן והנה פשה הנחש בעור לא יבקר הכהן
לשער הצהב טמא הוא ומגין לשער צהב החרה לאחר הפטר
20 טמא, ח"ל לא יבקר הכהן לשער הצהב טמא הוא (ק"ג). ומגין שאין מסגירין
את המסגר, ואין מחליטין את המחלט, ואין מסגירין את המחלט, ואין מחליטין
את המסגר בתקנים, ח"ל לא יבקר הכהן לשער הצהב טמא הוא (קמ"א).
ל"ז ואם בעיניו עמד הנחש אין לי אלא בעיני עצמו בעיניו בנו
בעיני חלמידו מגין, ח"ל ואם בעיניו עמד הנחש. מלמד שהראייה כשרה בכל

(קמ"ה) ספרא שם.

(קמ"ו) ספרא שם ילקוט תהקרא, ע"י נעים פ"ז ס"ד שבת צ"ד ע"ב וקל"ב ע"ב.

(קמ"ז) ספרא שם. בכ"א ואין בו סימן טומאה. (קמ"ח) שם ס"ו ע"ג.

(קמ"ט) שם, ע"י נעים פ"י פ"ה. בכ"א מוסיף ומגין לפסיון שיטמא בלא שער צהב ח"ל
לא יבקר הכהן לשער הצהב טמא הוא, וע"י ספרא שם.

(ק"ג) ספרא שם.

(קמ"א) ספרא שם.

אדם והטומאה והטהרה תלויה בכהן (קנ"ב). **שער** מיעוט שער שתי שערות. **שחר צמח בו** אע"פ שאינו מבוצר (קנ"ג). **נרפא הנתק טהור הוא** הלל אומר לא שניחק נתק בתוך נתק (קנ"ד). **נרפא הנתק טהור הוא** רבי עקיבה אומר לא טהרתי אלא את הדפרי (קנ"ה). **טהור הוא** יכול יפטר וילך לו ח"ל וטהרו הכהן הא אינו טהור עד שיאמר לו הכהן טהור אתה (קנ"ו). או וטהרו הכהן יכול אם אמר הכהן על הטמא טהור ידא טהור, ח"ל טהור הוא וטהרו הכהן על דבר זה עלה הלל מבבל (קנ"ז).

ל"ח ואיש או אשה כי יהיה בעור בשרם בהרת בהרת **לבנת** ¹⁰ יכול לבנת ממש, ח"ל והנה בעור בשרם בהרת כהות לבנת מלמד שכן כהות למטה מקדום ביצה. והן נחשבין מכלל מוטין לא בכלל נעים לפיכך הן טהורין (קנ"ח).

ל"ט וראה כהן והנה בעור בשרם בהרת כהות לבנת בהק **הוא פרח בעור טהור הוא בהק טהור** מלמד שהבהק ¹⁵ טהור יכול לא יטמא משום אדם אבל יטמא משום פשוט, ח"ל פרח בעור טהור הוא. יכול יטהר את הבהרת שיצאת ממנו, ח"ל הוא. יכול לא יטהר את היצאת ממנו אבל יטהר את הבהרת שנסמך לה, ח"ל בהק הוא טהור הוא. הוא טהור אין הבהרת שיצאת ממנו ושנסמכה לה טהורה אלא טמאה (קנ"ט).

מ ואיש כי ימרט ראשו מה בא זה ללמדנו כי אם לטהרו מכל ²⁰ טומאה. הרי הוא אומר וכי יהיה בקדחת או בנבחת נע לכן טמא יטמאנו הכהן הא מה בא זה ללמדנו לא בא אלא ללמד שאם היה בו נתק כגרים תיחך כל ראשו טהור הוא. טהור מטומאת נתקים לא מטומאת הבהרת. **ואיש כי ימרט ראשו קרח הוא טהור הוא** יכול ידא חקן מעכב.

(קנ"ב) שם, ע"י חרטום אתקלוס על התורה כאן. (קנ"ג) ספרא שם.

(קנ"ד) שם ע"י קרבן אהרן כאן. (קנ"ה) ספרא שם.

(קנ"ו) שם, ע"י נעים פ"ז מ"א.

(קנ"ז) ספרא פ"ז ע"א, וע"י תוספתא נעים פ"א חט"ו (צד תרי"ט).

(קנ"ח) ע"י נעים פ"ד מ"ז ורמב"ם הלכות טומאת צרעת פ"א ה"א, וע"י רש"י ורמב"ן

על התורה לסדר תוריע כאן.

(קנ"ט) ספרא פ"ז ע"א.

דין הוא מה אם עור הפנים ועור הבשר שיש בו דבר אחר מפסיק ביניהן והוא שער הקן, מעכבין זה את זה בהפך כולו לכן, הראש והזקן שאין דבר אחר מפסיק ביניהן אינו דין שיעכבו זה את זה, ת"ל ראשו ראשו טהור אין הקן מעכבו. או אינו אומר אלא ניחק ראשו טהור ניחק וזקנו לא יהא טהור, ת"ל ואיש להביא את הקן (קס'). הא אם ניחק כל ראשו חקט עומד או ניחק כל זקנו ושער ראשו עומד טהור הוא משום נחק (קס"א). ואיש יכול אין לי אלא איש אשה וקטן מצוין, ת"ל צרוע הוא טמא הוא בין איש בין אשה בין גדול בין קטן. קרח הוא בין מחמת חולי בין מחמת גופו. גבה הוא בין מחמת חולי בין מחמת גופו (קס"ב). או מה קרחת שאינה ראויה לגדל שיער אף גבחת שאינה ראויה לגדל שיער, מצוין אכל שתה סך נשם ונקרח וסופו לחזור ת"ל קרחת, וגבחת ריבה (קס"ג).

מ"א ואם מפאת פניו שיכול אין לי אלא מפאת פניו בלבד מצוין לריבות את הצדדין מיכן ומיכן, ת"ל ואם מפאת פניו לריבות את הצדדין. גבה הוא טהור הוא. איזה הוא קרחת ואיזה הוא גבחת. מקדקד שופע לאחוריו זו היא קרחת, מקדקד שופע לפניו זו היא גבחת (קס"ד).

מ"ב וכי יהיה בקרחת או בגבחת מלמד שאין הקרחת והגבחת מצטרפות זו עם זו. יכול לא יצטרפו זו עם זו אבל ישפז מזו לזו, ת"ל בקרחתו או בגבחתו. כשם שאין מצטרפות זו עם זו כך אין פושות מזו לזו. נגע לבן ארמרט מלמד שהוא מטמא במתוך כבחלק. צרעת מלמד שהוא מטמא במחיה הלא דין הוא מה השחין והמכה שאן מיטמאין בשער לבן אינן מיטמאין במחיה קרחת וגבחת שאינן מיטמאות בשער לבן אינו דין שלא יטמאו במחיה, ת"ל צרעת. ולהלן נאמר צרעת מה צרעת האמור להלן מחיה אף כאן מחיה. ולפי שאין בהן שער אין שער לבן סימן טומאה בהן (קס"ה). פרחת מלמד שהוא מיטמא בפשיון (קס"ו). הוא מלמד שאינה מיטמא בשער לבן (קס"ז).

(קס') ע"י שם וע"י נעים פ"י מ"ט.

(קס"א) ע"י רסב"ט שם פ"ח ה"ב וע"י נעים פ"י מ"ט וספרא שם ע"ב.

(קס"ב) ע"י ספרא שם, וע"י רסב"ט שם פ"ח ה"ט ונעים פ"י מ"י. ב"א גופו כפסוק עצמו.

גבה הוא וכו' חסר בכ"א.

(קס"ג) ספרא פ"ו ע"ג.

(קס"ה) שם.

(קס"ד) ספרא שם.

(קס"ז) שם.

(קס"ו) שם.

מ"ג וראה אתו הכהן והנה שאת הנגע לבנה אדמדמת
למדנו בשאת שהיא מיטמא בפתוך. ומצין לרבות שאר המראות, ת"ל נע לבן
אדמדם. כמראה צרעת עור בשר בשני שבועות. הלא
דין הוא מימא כאן וטימא בעור בשר, מה עור הבשר בשני שבועות אף כאן
בשני שבועות. הולכה לך לדרך הו' טימא כאן וטימא בשחין ובמכה מה שחין
ומכה בשבוע אחד אף כאן בשבוע אחד. נראה למי דימה. דנין דבר שהוא
מיטמא במחיה מדבר שהוא מיטמא במחיה, ואל יוכיחו השחין והמכה שאינן
מיטמאין במחיה. הולכה לך לדרך הו' דנין דבר שהוא מיטמא בשני סימין
מדבר שהוא מיטמא בשני סימין, ואל יוכיח עור הבשר שהוא מיטמא בשלשה
סימין, ת"ל כמראה צרעת עור בשר מה עור הבשר בשני שבועות אף זו בשני
שבועות (קס"ח). כמראה עור בשר הרי עור הבשר כו
מה זו מיטמא בפתוך אף עור הבשר מיטמא בפתוך (קס"ט). רבי ואמר הרי
זו כעור הבשר מה עור הבשר מטמא חלקה שלא פתוכה, אף זו גם היא מטמא
חלקה שאינה פתוכה (ק"ע). כמראה צרעת עור בשר מה
צרעת עור בשר כגדים אף זו כגדים (קע"א).

מ"ד איש צרוע הוא איש אין לי אלא איש מצין לרבות את האשה
ואת הקטן, ת"ל צרוע, בין איש, בין אשה, בין קטן. אם כן למה נאמר איש לענין
שלטטה. האיש פורע ופורם אין האשה פורעת ופורמת (קע"ב). טמא
יטמאנו הכהן מלמד שטומאתו בכהן אין לי אלא זה בלבד מצין
לרבות שאר מצותיו, ת"ל טמא יטמאנו הכהן (קע"ג). או מה זה מיוחד בראשו
נעו אף אני אביא את הנחשים שבראשו נעו, מצין לרבות שאר מצותיו, ת"ל
טמא יטמאנו הכהן. יכול אף לשאר הטמאין שאין טומאתן מנפן, ת"ל טמא
הוא טמא יטמאנו הכהן. זה טומאתו בכהן ואין שאר הטמאים טומאתן
בכהן (קע"ד).

(קס"ח) ספרא שם.

(קס"ט) ספרא שם.

(ק"ע) שם.

(קע"א) ע"י ספרא ס"ז ע"ד.

(קע"ב) ספרא שם ערכין נ' ע"א כריתות ח' ע"ב סוטה כ"ז ע"ב.

(קע"ג) ספרא שם. וע"י נעים מ"ג מ"א ערכין שם שבועות ו' ע"א.

(קע"ד) ספרא שם.

מ"ה והצרוע אע"פ כהן גדול לפי שנאמר ראש לא יפרע ובגד לא יפרס (ויקרא כ"א י'). יכול אע"פ מנוע מה אני מקיים בגדיו יהיו פרושים וראשו יהיה פרוע בכל אדם חוץ מכהן גדול, תל אשר בו הנע אע"פ כהן גדול (קע"ה). **בגדיו יהיו פרושים** קרועים. **וראשו יהיה פרוע** 6 גדל פרוע דברי רבי אליעזר. רבי עקיבה אומר נאמרה הוייה בראש תאמר הוייה בבגדים מה הוייה האמור בבגדים דברים שהן חוץ מגופו, אף הוייה האמור בראש דברים שהן חוץ מגופו, שחיה פריעה מן הכובע (קע"ו). מיכן אמרו מצורע כל ימי חילוטו יתא ראשו מכוסה ועומה על שפם כאבל. ובגדיו יהיו פרושים. ואסור בשאילת שלום. ומדיע לאחדים שהוא טמא. ואסור לספר ולכבס. 10 ונהג בדברים אלו כל ימי חילוטו. אבל מותר הוא ברחיצה ובסיכה ובעילת הסנדל ובחשמיש המטה חוקף את מטתו כשאר העם (קע"ז). **וטמא טמא יקרא** אומר פרוש. אין לי אלא זה בלבד מצין לרבות שאר מצותיו, תל טמא טמא יקרא או מה זה מיוחד שבראש נעו אף אני אביא את הנתיקים שגנען בראשן. מצין לרבות שאר המצותיו, תל **טמא טמא יקרא** (קע"ח). מצין לרבות שאר הטמאין, תל טמא טמא יקרא. ארבה את הטמאין החמורין ולא ארבה את הטמאין הקלין כגון טמא מת ובעל נדה ואת כל הטמאין, תל טמא טמא יקרא כל שהוא טמא צריך לומר פרוש (קע"ט). ולמה כדי שיבקשו עליו רחמים. כי הא דתניא אילן שמשיר פירותיו סוקרו בסקרא וטוענו באבנים. בשלמא טוענו באבנים כי היכי דלכחוש חיליה ולטעון 20 אלא סוקרו בסקרא אמאי כי היכי דלחיותו עליה. כי הא דתניא טמא טמא יקרא צריך להודיע לרבים ורבים מבקשים עליו רחמים. אמר ראבינא כמאן תלינן כבסא בדקלא כי האי תנא (ק"פ). ההוא אתתא רכל אימת דהוה סלקא מטבילת מצוה הוה חויה דם אתאי לקמיה דרבי יוחנן. אמר לה שטא דימת עידך עלתה בך. לכי הבעלי לבעליך על גב נהר. איכא דאמרי אמר לה 25 לא תגלאי להאי לחברתיך כי היכי דנתהון להא גיסא נהונו לאידך גיסא. ואיכא דאמרי אמר לה גלי לחברתיך כי היכי דליבעיין רחמי עלך. דתניא

(קע"ה) שם מועד קטן ט"ז ע"א. (קע"ו) ספרא שם.

(קע"ז) רמב"ם הלכות טומאת צרעת פ"ה ה"ו, ועי' כסף משנה שם.

(קע"ח) ספרא שם. (קע"ט) שם ס"ח ע"א. (ק"פ) עי' חולין ע"ז ע"ב.

טמא טמא יקרא צריך להודיע לרבים ורבים מבקשין עליו רחמים (קפ"א).
 וכן מי שאירעו דבר צריך להודיע לרבים ורבים מבקשין עליו רחמים (קפ"ב).
 אמר רבי יהודה עובדא הזה בפומבדיתא ואיחטא (קפ"ג).

מ"ו כל ימי אשר הגנע בו יטמא לא ימים שהיתה בו הבהרת

8 ונקצצה יכול קצצה מתכוין ח"ל כל ימי (קפ"ד). מאימתי היא טהרתו רבי אליעזר אומר כשילד לו נע אחר ויטהר ממנו. וחכמים אומרים עד שחפרה בכולו (קפ"ה). אמר רבי יהודה לא נחלקו רבי אליעזר וחכמים על שקצצה וקצץ עמה בשר חי שאין לו טהרה עולמית, ועל שקצצה ושייר ממנה כל שהוא שאלו פרה בכולו טהור, ועל מה נחלקו על מי שקצצה בצמצום שרבי אליעזר 10 אומר כשילד לו נע אחר ויטהר ממנו, וחכמים אומרים עד שחפרה בכולו (קפ"ו).

בדד יושב לבדו יושב. אין לי אלא זה בלבד מצין לרבות שאר המצונעין,

ח"ל **טמא בדד יושב**. או מה זה מיוחד שבראש נענו אף

אני אביא בעלי נתקין בלבד שבראש נענו, מצין לרבות שאר המצונעין, ח"ל

טמא-בדד יושב. יכול שאר טמאין עמו, ח"ל הוא הוא בדד יושב ואין שאר טמאין

15 עמו (קפ"ז). אמר רבי יהושע בן לוי מה נשתנה מצורע שאמרה תורה בדד

ישוב. אלא אמר הקב"ה זה הבדיל בין איש לאיש, בין איש לרעהו, לפיכך

אמרה תורה בדד יושב. ואמר רבי יהושע בן לוי מה נשתנה מצורע שאמרה תורה

יביא שתי צפרים לטהרתו. אלא אמר הקב"ה הוא עשה מעשה פטיט לפיכך

אמרה תורה יביא קרבן פטיט. לומר לך שאין הצרעת באה אלא על לשון

20 הרע (קפ"ח). **מחוז למחנה** חוץ לשלוש מחנות, מלמד שהוא

משולח מירושלם שהוא מחנה ישראל ואם נכנס לה לוקה. דא מחוז למחנה

משבו שמשלחין אותו חוץ לעד בכל מקום. דבר זה בעיירות המוקפות חומה

בארץ ישראל בלבד. וכן הוא אומר וארבעה אנשים היו מצרעים פתח

(קפ"א) נדה ס"ז ע"א. נהוה בכ"י נהוהו. (קפ"ב) חולין ע"ה ע"א.

(קפ"ג) נדה ס"ט. ר' יהודה בנדה ס"ט ר' יוסף.

(קפ"ד) ספרא ס"ט. ועי' געים פ"ז מ"א בכורות ל"ד ע"א. (קפ"ה) ספרא ס"ט.

(קפ"ו) ספרא ס"ט. ועי' געים פ"ז מ"ה. בספרא רבי אליעזר במקום רבי יהודה אבל בילקוט רבי יהודה כמו כאן.

(קפ"ז) ספרא ס"ט פסחים ס"ז ע"א ונחים ק"ז ע"א.

(קפ"ח) ערכין מ"ז ע"ב ע"ט. ואולם בערכין ס"ט רבי יהודה בן לוי ובכ"י מיתקנו רבי יהודה ס"ט. אבל בשאלתו לסדר מצרע ספ"ה ובאלפסי שבת י"ד ע"א רבי יהושע בן לוי כמו כאן.

השער (מלכים ב' ו' ג'). **מתשוב** משבו ישמא (קפ"ט). מיכן אמרו השמא
 עומד תחת האילן והטהור עובר טמא, הטהור עומד תחת האילן והשמא עובר
 טהור, אם עמד טמא. וכן באבן המזנוע טהור, ואם הציחה הרי זה טמא (קצ"ז).
 חומר מצורע שהוא מטמא בביאה. כיצד טמא שהכניס ראשו ורובו לבית ונטמא
 8 כל אשר בבית. טלית מצנע שהכניס ממנה כוזה לבית טהור טימאתו (קצ"א).
 ותנן מצורע שכנס לבית כל הכלים ששם טמאים עד הקורות (קצ"ב). ונסס
 לבית הכנסת עושין לו מחיצה גבוהה עשרה טפחים על רוחב ארבע אמות.
 נכנס ראשון ויוצא אחרון כדי שלא יתערבב עם העם ויטמא (קצ"ז). רבי יוסי
 הגלילי אומר **מחזין למחנה מושבו** וסמך לו והבדל לימור
 10 על הבגדים שהן טעונין שילוח חוץ לשלש מחנות (קצ"ד). וחומר בבגדים מבארם
 שהבגדים מציאין אותם חוץ לעיר בין מוקפת בין שאינה מוקפת, והאדם חוץ
 לעיר המוקפת משלחין ושאינן מוקפות אין משלחין (קצ"ה).

מ"ו והבגד יכול השירים והסירקי והכלך וצמר נפן וצמר גמלים וצמר
 ארנבים והצנצה של עזים, ח"ל בבגד צמר או בבגד פשתים. אין לי אלא צמר
 15 ופשתים המיוחדים מצין לרבות את הכלאים, ח"ל הבגד. אין לי אלא אחד מן
 המצין הבא כלאים שבא בכולו כלאים שבא במחצתו מצין, ח"ל והבגד. אין
 לי אלא בגד שיש בו שלוש על שלוש מצין לחופר מטליות פחות משלוש על
 שלוש, ח"ל והבגד. אין לי אלא בגד שיש לו לאיכך שיפשה בגד שאין לו לאיכך
 שיפשה מצין, ח"ל והבגד דברי רבי אליעזר. אמר לו רבי ישמעאל רבי הרי
 20 את אומר לכתוב שתוק עד שאדרוש. אמר לו רבי אליעזר ישמעאל דקל הרים
 אתה (קצ"ז). מכאן אמרו קיטא שיש בה פסיפסין צבועין ולבנים פושין מזה
 לזה. שאלו את רבי אליעזר והרי היא פסיפס יחידי ואין לו מקום לפשטה. אמר
 להן יסגיר. אמרו לו מפני מה יסגיר. אמר להן לא שמעתי. אמר לו רבי יהודה
 בן בתירה אי אלמר. אמר לו אם לקיים דברי חכמים הין. אמר לו שמא יעמוד
 25 בו שני שבועות והעומד שני שבועות טמא. אמר לו חכם גדול אתה שקיימתה

(קפ"ט) ע"י ספרא שם. וע"י פסחים ס"ז ע"א וע"י רמב"ם הלכות טומאת צרעת פ"ה ה"ז
 (קצ"ז) שם נעלים פ"ז מ"ז. (קצ"א) נעלים פ"ז מ"ח.
 (קצ"ב) שם מ"ב. (קצ"ז) שם פ"ז מ"ז. (קצ"ד) ספרא פ"ח ע"ב.
 (קצ"ה) ע"י תוספתא נעלים פ"ז ה"ז (צר תרכ"ז), וע"י רמב"ם שם פ"ז ה"ז.
 (קצ"ז) ספרא שם.

דברי חכמים (קצ"ז). והבדל יכול יהוא מיטמאין בין צבועין בין שאין צבועין, תל' בד צמר. או בד פשתים מה פשתן כברייחה אף צמר כברייחה. אוציא הצבועין בבני אדם ולא אוציא את הצבועין בידי שמים, תל' לפשתים ולצמר מה פשתן לבנה אף צמר לבן (קצ"ח).

מ"ח או בשתי או בערב לימד על הפקעת של שתי ושל ערב שטיטמא בנעים, מה שאין כן בשאר טמאות (קצ"ט). או בשתי או בערב יכול השתי והערב של נפה ושל כברה יהוא טמאין, תל' בבד צמר או בבד פשתים לא אמרתי אלא בפקעת של צמר ושל פשתים שקרויה בד (ר'). יכול יהוא מיטמאין מיד תל' בד מה בד משתיצמר מלאכתו אף כולן משתיצמר 10 מלאכתן (ר"א). איזו היא גמר מלאכתן השתי משישלק. והערב מיד והאזין של פשתן משתלכנו דברי רבי יהודה. וחכמים אומרים או בשתי או בערב מכל מקום. מלמד שהשתי והערב מיטמאין בנעים מיד. אם כן למה נאמר בד ושתי מה בד משיארו בו שלש על שלש שתי וערב אף שתי וערב עד שיהיה בהן כרי שיארו מהן שלוש על שלוש שתי וערב, אפלו כולה שתי אפלו כולה ערב. 15 היתה פסיקות אינה מיטמא בנעים. רבי יהודה אומר אפלו פסיקה אחת וקשרה אינה מיטמא בנעים (ר"ב). עורך יכול אף עורות שבים, תל' בד ועור מה בד מן הצידל בארץ אף עור מן הצידל בארץ. יכול שאני מוציא את שחיבר לו מן הצידל בארץ כל שהוא תל', או בעור להביא את שחיבר לו מן הצידל בארץ כל שהוא, אפלו חוט, אפלו משיחה, ובלבד שיחברנו לו כדרך 20 חיבורו לטומאה. יכול אף עור המצה והאיפה במשמע, תל' מלאכת עור, יצא עור המצה ועור האיפה, שלא נעשה בהן מלאכה. אוציא עור המצה ועור האיפה שלא נעשה בהן מלאכה ולא אוציא עורות רצועות סנדלין שנעשה בהן מלאכה, תל' כלי עור. יצאו עורות רצועות סנדלין שאין כלים (ר"ג). יכול שאני מוציא עורות אוהליו שאין כלים, תל' לכל אשר יעשה העור למלאכה לרבות עורות 25 אוהליו (ר"ד). או מה הצמר מין בהמה דקה בנאכל אף אין לי אלא עור מין בהמה דקה בנאכל, מין עור בהמה דקה ואינו נאכל בהמה נסה ונאכל, בהמה

(קצ"ז) נעים פ"א מ"ח. ספרה ס"ט ע"ז. (קצ"ח) ספרה ס"ח ע"ב.

(קצ"ט) ע"י נעים פ"א מ"ח ורמב"ם שם פ"ז ד"ח. (ר') ספרה ס"ח ע"ז.

(ר"א) שם. (ר"ב) ספרה שם. נעים פ"א מ"ח שבת כ"ז ע"ב.

(ר"ג) שם ע"י נעים פ"א מ"א. (ר"ד) ספרה ס"ח ע"ר.

נסה ואינו נאכל, עד שתהא מרבה להביא עורות של שרצים צנין, ת"ל בעור בעור ריבה (ר"ה). יכול יהא מיטמאין בין צבועין בין שאין צבועין ת"ל בד כולו לבן אף עורות כולן לבנים דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר או בעור לרבות את הצבועין. רבי שמעון אומר כתוב אחר אומר או בבגד וכתוב אחד 8 אומר או בעור, הא כיצד. הצבועין בידי שמים מיטמאין וכידי אדם אינן מיטמאין (ר"ז).

מ"ט והיה הנגע ירקרק יכול כל מראה ירוק, ת"ל ירקרק הירוק שבירוקין שהוא כנגף הטומא (ר"ז). **אדמדם** יכול כל מראה אדום, ת"ל אדמדם אדום שבאדומין שהוא כוהדית יפה. ירקרק או אדמדם 10 מלמד שאין מטמאין בפתוך. יכול כשם שאין מיטמאין בפתוך כך לא יצטרפו זה עם זה, ת"ל והיה הנגע מלמד שהן מצטרפין. **בבגד** לא ביימין. **בבגד או בעור או בשתי או בערב או בכל כלי עור נגע צרעת היא** מה ת"ל שיכול אין לי אלא בגד שיש בו לעשיר ולעני. ש בו לעשיר אבל לא לעני, לעני אבל לא לעשיר, לא לעני ולא לעשיר צנין, 16 ת"ל נגע צרעת הוא ודראה את הכהן לרבות את כולו. וכמה יהיה בו שלוש על שלוש. צרעת בדרים כגרים הלא דין הוא טימא כאן וטימא בעור הבשר מה עור הבשר כגרים אף כאן כגרים. הולכה לך לדרך הו' טימא כאן וטימא בבתים מה בבתים כשני גרים אף כאן כשני גרים. נראה למי דימה. דין מדבר שהוא מיטמא בשני שבעות מדבר שהוא מיטמא בשני שבעות על יוכיחו 20 הבתים שהן מיטמאין בשלושה שבעות. הולכה לך לדרך הו' דין דבר שהוא מיטמא בירקרק ובאדמדם מדבר שהוא מיטמא בירקרק ואדמדם, ואל יוכיח עור הבשר שאינו מיטמא בירקרק ובאדמדם, ת"ל צרעת הוא ודראה את הכהן הרי הוא כגרים (ר"ח).

נ וראה הכהן את הנגע והסגיר את הנגע שבעת ימים 25 הרי זה תחלה.

(ר"ה) ספרא שם ועי' שבת כ"ח ע"א. בב"ש שרצה ובכ"א מ"א ובספרא שם שרצים.

(ר"ז) ספרא שם עי' נעים פ"א מ"ג.

(ר"ז) ספרא שם, ועי' נעים שם מ"ד. ולענין כגף הטומא עי' תוספתא נעים פ"א ה"ה

(צד תרי"ח) כנגף טומא, ועי' רמב"ם שם פ"ב ה"א וכסף משנה שם.

(ר"ח) ספרא שם, ועי' נעים שם.

נ"א וראה את הנגע ביום השביעי יכול בין ביום בין בלילה
 ת"ל ביום לא בלילה (ר"ט). **כי פשה הנגע** זה הפשין הסמך
 כל שהוא, ומצין לריבות את הדחוק, ת"ל בגד. יכול כל שהוא, ת"ל נאמר כאן
 נגע ולהלן נאמר נגע מה נגע האמור להלן כגדים אף כאן כגדים. נמצאת אמר הפסוק
 5 הסמך כל שהוא והדחוק כגדים והחחר כגדים (ר"י). **צרעת ממארת**
 תן לו מארה ואל תדגה בו (ר"א). אין לי אלא מחלט מוסר מצין ת"ל, כי
 צרעת. או מה מחלט אם קצצו ועשו מוכין טמא ואמור בהנייתו יכול אף מוסר
 כן, ת"ל צרעת ממארת. הנגע המחלט אסור בהזייה אין המוסר אסור
 בהזייה (ר"ב). מיכן אמרו בגד מוסר שצבעו או מכרו לגוי טהור. נתערב
 10 באחרים כולן טהורים. קצצו ועשו מוכין בין פחות משלוש על שלוש בין יתר
 משלוש על שלוש טהור. אבל מחלט שנתערב באחרים אפילו בכמה אלפים
 הכל אסורין בהזייה ושרפין כולן. קצצו ועשו מוכין הרי הן אסורין בהזייה
 ועומדין בטומאתן לעולם (ר"ג).

נ"ב ושרף את הבגד או את השתי או את הערב בצמר או
 15 **בפשתים** יכול יביא גזי צמר ואגיצי פשתים וישרפם עמה, ת"ל היא.
 היא באש ששרף ואינה צריכה דבר אחר שישרף עמה. אם כן למה נאמר בצמר
 או בפשתים להוציא את האימיות שיש בו (ר"ד). מיכן אמרו חלוק שתראה
 בו נגע מציל את האימיות שבו (ר"ז). ארציא את האימיות של שרין ושל
 זהב שאין מין מיטמא בנגעים, ולא ארציא של ארנמן ושל זהרית טובה שמינן
 20 מיטמא בנגעים, ת"ל אשר בו הנגע, אשר בו לא האימיות. **בצמר או**
בפשתים לרבות תערובתן (ר"ז). מיכן אמרו צמר וגמלים וצמר
 דחלים שטרפן זה בזה, אם רוב מן הגמלים אינו מיטמא בנגעים, ואם רוב מן
 הדחלים מיטמא בנגעים, מחצה על מחצה מיטמא בנגעים וכן הפשתן והקנבם
 שטרפן זה בזה (ר"ח).

(ר"ט) ספרא שם. (ר"י) שם, ועי' נעים פ"א מ"ז.

(ר"א) ספרא ס"ט ע"א, עי' נעים פ"א מ"ב.

(ר"ב) ספרא שם. ועי' רמב"ם שם פ"ג ה"א וה"ב.

(ר"ג) עי' נעים שם מ"ב ורמב"ם שם פ"ג ה"א.

(ר"ד) ספרא ס"ט ע"ב. (ר"ז) נעים שם מ"י.

(ר"ח) ספרא שם, עי' נעים שם. (ר"י) נעים שם מ"ב.